

Стандарти за качество на център „Барнахус“

Ръководство за мултидисциплинарна и
междуинституционална работа по случаите
на деца, жертви и свидетели на насилие

Обобщение

The PROMISE Project series www.childrenatrisk.eu/promise

Издател: Секретариата на Съвета на балтийските държави и Child Circle

Автор: Оливия Линд Халдорсон, Child Circle

Предисловие и основни автори: Браги Гудбрандсон, Държавна агенция за закрила на детето, Исландия

Експертна група:

Гордана Булян Фландер, Център за закрила на деца и младежи, Загреб
Оса Ландберг, психолог и психотерапевт
Ресмие Орал, Програма за закрила на детето, Университет на Айова
Карл Йоран Сведин, Barnafriid – Nationellt kunskapscentrum, Университет на Линкьопинг

Преглед на законодателството и насоките:

Ребека О'Донъл, Child Circle

Превод:

Емилия Медник

Редакция на български език:

Петя Димитрова, ИСДП

Публикация:

ИСДП

Преглед и добра практика:

Джанет ван Бавел, Център за работа с травмирани деца и млади хора, Харлем

Теа Брезинчак, Център за закрила на деца и младежи, Загреб

Брита Боумер, Звено за работа с деца и юноши с психиатрични травми, център Барнахус — Стокхолм

Юлва Едлинг, Звено за работа с деца и юноши с психиатрични травми, център Барнахус — Стокхолм

Олоф Аста Фарествейт, център Барнахус — Рейкявик

Анна Франк-Вирон, Детска къща, Отдел за закрила на детето, Социално-осигурителен съвет

Турид Хейберг, Секретариат на Съвета на балтийските държави

Петер ван дер Линден, институт Verwey-Jonker

Анна Нелсон, център Барнахус — Линкьопинг

Ребека О'Донъл, Child Circle

Анна М. Петерсон, център Барнахус — Линкьопинг

Ана Мария Спанич, Център за закрила на деца и младежи, Загреб

Андреа Вагнер Томсен, Център за деца, младежи и семейства, Национален съвет за социални услуги

Със съдействието на следните пилотни страни:

Микаел ван Асвеген, TUSLA Ирландия

Дайнора Бернакиене, Отдел за децата, Дирекция за семейството и общността, Министерство на социалната сигурност и труда, Литва

Андреа Биджи, организацията „Спасете децата“ — Румъния

Лаура Селмале, Сдружение „Център Dardedze“ Латвия

Адина Михаела Кодрес, Министерство на труда, семейството, социалната закрила и възрастните хора, Национален орган за защита на правата на децата и за осиновяване, Румъния

Фондация ESZTER, Унгария

Мария Келер-Хамела, Фондация „Овластяване на децата“, Полша

Василики Кури, Надежда за децата, Център за политиката за защита на правата на децата, Кипър

Ан Линд-Лийберг, Отдел за децата и семействата, Министерство на социалните въпрос и

Виола Лоонеранд, Отдел за закрила на детето, Естонски социално-осигурителен съвет, Естония

Андреа Мьорингер, ChildHood, Германия

Лаурис Нейкенс, Отдел „Политика за децата и семействата“, Министерство на социалните грижи, Латвия
Беата Войтковска, Фондация „Овластяване на децата“

Пилотните държави, в които се случи обмена:

България: Институт по социални дейности и практики (ИСДП) и ДАЗД
Кипър: Надежда за децата, Център за политиката за закрила на детето и Министерство на социалните услуги
Англия: Национална здравна служба, Англия
Естония: Отдел за закрила на детето, Естонски социално-осигурителен съвет и Дирекция за децата и семействата, Министерство по социалните въпроси
Германия: Детство — Германия
Унгария: Барнахус — Сомбатели, Фондация ESZTER и Hungarian Church Aid
Ирландия: Ирландската полиция и TUSLA – Агенция за децата и семействата
Латвия: Сдружение „Център Dardedze“ и отдел „Политика за децата и семействата“, Министерство на социалните грижи

Литва: Отдел за децата, Дирекция за семейството и общността, Министерство на социалната сигурност и труда, Литва и Държавен социален дом в Ужуоветя Люксембург: Министерство на образованието, децата и младежта

Малта: FSWS-Appogg, Служба за закрила на детето

Полша: Фондация „Овластяване на децата“

Румъния: Министерство на труда, семейството, социалната закрила и възрастните хора, Национален орган за защита правата на децата и осиновяване и „Спасете децата“ — Румъния

Шотландия: Children First — Шотландия и Службата на шотландските съдилища

Редактори:

Ребека О’Донъл

Дайя Венке

Съдържание

Предисловие	2
Въведение	4
Моделът Барнахус	8
Стандартите за център Барнахус	12
Представяне на структурата на профила на стандарта	13
Стандарт 1: Ключови принципи и хоризонтални дейности	15
Стандарт 2: Мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие в център Барнахус	23
Стандарт 3: Включваща целева група	28
Стандарт 4: Дружелюбна към детето среда	30
Стандарт 5: Междуинституционално управление на случай	32
Стандарт 6: Разпити	37
Стандарт 7: Медицински преглед	42
Стандарт 8: Терапевтични услуги	44
Стандарт 9: Изграждане на капацитет	47
Стандарт 10: Превенция: Обмен на информация, повишаване на осведомеността и дейности за изграждане на компетенции на външни специалисти	49
Обвързване на разпоредбите, правните задължения и европейските стандарти за център Барнахус: Общ преглед	51

Предисловие

Европейските стандарти за център „Барнахус“ представляват първи опит в Европа да се дефинират принципите на дейностите и услугите, известни като модел „Барнахус“. Името Барнахус („къща за деца“) произлиза от Исландия, където през 1998 г. са създадени първите центрове Барнахус. Оттогава насам са създадени още много центрове Барнахус, главно в скандинавските страни.

Почти повсеместното ратифициране на Конвенцията на ООН за правата на детето (КООНПД) допринесе за сближаването на политиките и практиките за благосъстоянието на детето в Европа. Този процес се подпомага от засиленото взаимодействие и съвместните усилия на множество различни участници, включително правителствени и неправителствени организации, професионални общности и университети. Към това можем да добавим и влиянието на съдебната практика на Европейския съд по правата на човека и Съда на ЕС, които се позовават на КООНПД във все по-голям брой решения през последното десетилетие. В резултат на това, двете различни традиции за благосъстоянието на детето в Европа – контролиращата и процедурно ориентираната „Спасяване на детето“ от една страна, и семейно ориентираната, по-малко фокусирана върху детето „Подкрепа на семейството“ от друга страна, все повече се заменят от стратегии, които се градят на подход, основан на правата, заложен в КООНПД.

Тези промени осигуряват контекста, в който се насърчават и продължават да се разпространяват принципите и практиката на модела Барнахус. Моделът Барнахус може да се разглежда като опит за „привеждане в действие“ на правото на децата да получават адекватна подкрепа и закрила и да имат достъп до дружелюбно към тях правосъдие. *Европейските стандарти за център „Барнахус“*

включват тези практики за работа и следователно трябва да се разглеждат като ориентир по пътя към утвърждаване на правата на децата – жертви и свидетели.

Център Барнахус включва мултидисциплинарен и междуинституционален подход, гарантиращ сътрудничество между различни структури (съдебни, социални, медицински) в една сграда, адаптирана за деца, която предлага комплексни услуги за детето и семейството под един покрив. В основата на модела Барнахус е допускането, че съобщаването за насилие/престъпление от страна на детето е от решаващо значение както за идентифициране, така и за разследване на насилието над детето за целите на наказателното производство и за целите на закрилата и терапията на детето.

Тези разлики в оперативната структура подчертават гъвкавостта на модела и колко умело е адаптиран към различните правни системи, социални структури, културни традиции и професионални практики в отделните страни, което е вдъхновение и насърчение за тези, които искат да създадат център Барнахус. Важното е, че център Барнахус никога не следва твърдо фиксиран модел, а е по-скоро развиваща се практика, готова да се адаптира към комплексните потребности на децата, жертви или свидетели на насилие.

Именно определянето на рамка, в която има известна възможност за гъвкавост и приспособяване, показва ясно значението на *Европейските стандарти за център Барнахус*. Съществуват, разбира се, ограничения по отношение на границите, в които могат да се движат различията в изпълнението, за да се запази автентичността на модела. Центровете Барнахус се градят на практики, основани на доказателства, включително протоколи за разследване, терапевтични интервенции и медицински изследвания. Придържането към тези основани на доказателства принципи на

Барнахус при прилагането на модела в различните култури е от решаващо значение.

Понастоящем Съветът на Европа (СЕ) и Европейският съюз (ЕС) косвено или пряко отразяват и насърчават принципите и практиката на център Барнахус в много европейски правни и политически рамки, включително в Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (2010 г.)¹, Насоки на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.)², Препоръката на Съвета на Европа относно правата на децата и социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.)³, Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография (2011 г.)⁴ и Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления (2012 г.)⁵.

По този начин голямата част от европейските страни се ангажират да изпълняват задълженията, предвидени в международното и

регионалното право, на което се основава център Барнахус. Надяваме се, че *Европейските стандарти за център Барнахус* ще се окажат полезен инструмент в това начинание.

Браги Гудбрандсон, март 2017 г.

---

¹ Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (CETS № 201)

² Насоки на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (приети от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 17 ноември 2010 г., на 1098-тото заседание на заместник-министрите)

³ Съвет на Европа, Комитет на министрите (2011 г.), Препоръка Rec (2011)12 относно правата на децата и социални услуги, подходящи за деца и семейства, 16 ноември 2011 г.

⁴ ДИРЕКТИВА 2011/92/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 13 декември 2011 година относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография

⁵ ДИРЕКТИВА 2012/29/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета

Въведение

Когато детето е изложено на насилие, задължение за гарантиране и отстояване на неговите права и благосъстояние имат редица действащи лица, вкл. социалните служби, здравните служби и службите за психично здраве, както и правоприлагащите органи. Всяко действащо лице има своята индивидуална отговорност да гарантира, че неговата роля е изпълнена по ефективен и дружелюбен към детето начин, и че най-добрият интерес на детето остава първостепенно съображение.

Когато тези действащи лица не работят заедно, детето може да бъде подложено на паралелни разпити и оценки, да бъде изпращано в различни структури и организации, което може да го подложи на повтарящи се преживявания, будещи у него страх. Многократните разпити от различни лица, на различни места, провеждани от различни служби, съчетани с неподходящи методи за водене на разпит, както показват изследванията и клиничния опит допринасят за повторното травмиране на детето.⁶

Това е сериозен проблем, тъй като съобщаването за насилие/престъпление от страна на детето е от основно значение за гарантиране на неговата безопасност и защита, за определяне на

---

6 Вж. напр.: Henry, Jim (1997 г.). Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002 г.). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. *National Institute for Trauma and Loss in Children*, том 2, брой 2, есен 2002 г.; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014 г.). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (eds) (2002 г.). *Children's Testimony: A Handbook of Psychological Research and Forensic Practice*. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, юли 2002 г.; Jansson, Helene, Rathje, Pia and Gade Hansen, Søren (2015). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. *Sexological Clinic at PCK Copenhagen, Center for Sexual Abuse, Rigshospitalet Copenhagen and the National Council for Children, Denmark*

потребностите във връзка с физическото и психичното му възстановяване, и за гарантиране на успешно и съобразено с интересите на (дружелюбно към) детето⁷ наказателно разследване и съдебно производство.⁸ Наред с това, неволните несъответствия между разпитите, проведени в различно време, на различни места и от хора с различна степен на компетентност, могат да доведат до дискредитиране на детето като свидетел.⁹

През последните години все повече се признава, че мултидисциплинарното и междуинституционалното взаимодействие е от решаващо значение за реализиране на правото на детето на закрилата, участие, подкрепа и помощ. Мултидисциплинарното и междуинституционално взаимодействие може да донесе множество ползи както за децата, така и за специалистите, но не винаги е лишено от предизвикателства. То изисква ангажираност и инвестиции от всички участващи структури. Трябва в практиката да бъдат въведени съставните елементи на добре функционираща и ефективна организация, които да позволяват на структурите да работят заедно по координиран начин. Важно е взаимодействието да бъде изградено така, че да поставя в центъра правата, потребностите и интересите на децата.

---

7 Правосъдие, съобразено с интересите на детето „се отнася до системи на правораздаване, които гарантират зачитането и ефективното прилагане на всички права на децата във възможно най-висока степен“ (Насоки на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето и обяснителен меморандум (2011 г.), стр. 17.)

8 В различните европейски страни наказателните разследвания и съдебните производства, включително начинът, по който се включват децата може да се различават. Европейската комисия е провела задълбочено проучване на участието на децата в гражданското, административното и наказателното съдебно производство в 28-те държави — членки на ЕС, в което е събрала и обединила всички налични статистически данни и е публикувала кратки обобщени доклади за политиката и 29 доклада за всяка държава (Summary of contextual overviews on children's involvement in criminal judicial proceedings in 28 Member States of the European Union, European Union 2014, 2014 г.)

9 Вж. бележка под линия 6 за препратки

Като се основава на международното и европейското законодателство и насоки и на модела Барнахус¹⁰, настоящият документ въвежда десет стандарта за добра практика — *Европейски стандарти за център Барнахус*, за мултидисциплинарни и междуинституционални услуги за деца, жертви и свидетели на насилие в Европа, адаптирани към детето. Настоящият документ е резюме на пълната версия на ръководството, което въвежда стандартите.¹¹

Главната цел на стандартите е да осигурят обща оперативна и организационна рамка, която насърчава практиката, предотвратяваща повторно травмиране, като в същото време осигурява годни за съда свидетелски показания и е съобразена с правото на детето на закрила, помощ и дружелюбно към детето правосъдие.

Когато се работи в съответствие със стандартите, повторното травмиране¹² може да се избегне, тъй като това гарантира, че практиката и решенията са съобразени с най-добрия интерес на детето; че правото на детето да бъде изслушано е реализирано без провеждането на многократни разпити; че детето е разпитано и подкрепяно от компетентни професионалисти, специализирали за работа в тази сфера; че разпитите са провеждат в мултидисциплинарна среда в едно помещение, адаптирано за деца, което предлага адекватна подкрепа на детето и лицата, които полагат

---

¹⁰ Моделът Барнахус, разгледан по-подробно в глава 2, се признава за водеща мултидисциплинарна и междуинституционална услуга за деца, жертви и свидетели на насилие. Вж. бележка под линия 12 за справка.

¹¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017 г.) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

¹² Повторната виктимизация се отнася до процеса на многократно виктимизиране. Повторното травмиране представлява процес на изпадане отново в състояние на травма, отключван от такова събитие, като напр. няколко изслушвания в съда или няколко интервюта.

грижа за него без неоснователно забавяне, и че детето не е задължено да се явява в съда.¹³

Стандартите са вдъхновени от предишната работа в тази област, включително Стандартите за акредитирани центрове за застъпничество/закрила на детето на Националния алианс на децата¹⁴ в САЩ и критериите, разработени за оценка на центрoвете Барнахус в Швеция¹⁵. Те са разработени с участието на опитни експерти и практикуващи специалисти от центрoвете Барнахус и от центрoве, адаптирани за работа с деца, които работят с деца, жертви и свидетели на насилие в Европа. Основават са на това, което е доказало, че работи и носи истинска добавена стойност при съвместната работа на детето, семейството и специалистите¹⁶.

---

¹³ Европейските стандарти за център Барнахус насърчават цялостен подход, вкл. зачитането на правото на детето да бъде изслушвано и да получава информация; мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие с цел избягване на повторно травмиране и осигуряване на резултати в най-добрия интерес на детето; всеобхватни и достъпни услуги, които отговарят на индивидуалните и комплексните потребности на детето и семейството или лицата, които полагат грижа, които не са насилници; гарантиране на високи професионални стандарти, обучение и достатъчно ресурси за персонала, работещ с деца, свидетели и жертви на насилие; и превенция на насилието чрез напр. повишаване на осведомеността. Вж. PROMISE Vision, <http://www.childcentre.info/promise/publications>

¹⁴ Стандарти за акредитирани членове (National Children's Alliance Национален алианс на децата, 2017 г.) <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>

¹⁵ Landberg, Åsa and Svedin, Carl Göran (2013 г.). Inuti ett Barnahus, Качествен преглед на 23 шведски центрове Барнахус. Стокхолм, „Спасете децата“, на англ. език: http://www.barnafrid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_ENG.pdf

¹⁶ Стандартите са разработени с приноса (устен и писмен) на експертната група на проект PROMISE и експерти от центрoвете Барнахус Исландия, Барнахус Линкьопинг (Швеция), Барнахус Стокхолм (Швеция), Центъра за закрила на деца и младежи в Загреб (Хърватия), Мултидисциплинарен център за работа с деца, жертва на насилие Кенемерланд в Харлем (Нидерландия), Университета в Линкьопинг (Швеция) и Програмата за закрила на детето в Университета на Айова. Стандартите и настоящият документ бяха предмет на продължителни консултации чрез устни обсъждания и писмено допитване в министерства/държавни органи и/или представители на услуги от България, Кипър, Естония, Финландия, Ирландия, Германия, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния, Обединеното кралство (Англия и Шотландия).

Важен е фактът, че стандартите олицетворяват модел, предназначен да изпълни задълженията, предвидени в европейското и международното право. Международното и европейското право обикновено изисква спазването на общи принципи, като напр. най-добрия интерес на детето и детското участие, като включва и някои конкретни разпоредби относно основни процедури, като напр. разпитите с деца-жертви и помощта, която им се предоставя. Стандартите посочват как тези правни разпоредби могат да се изпълняват в ежедневната практика чрез хоризонталните дейности и основните функции на център Барнахус. Стандартите разглеждат също и институционалната уредба, която подкрепя практиката, и макар по-рядко да е предвидена в самото законодателство, тя се разглеждат в насоките за прилагане на това законодателство¹⁷. Накратко, институционалната уредба описва начините на работа, които дават възможност на екипите да постигнат възможно най-доброто изпълнение на правните разпоредби.¹⁸

Стандарти са формулирани така, че да гарантират преносимост и възможност за адаптиране, тъй като се отчита, че ще бъдат

изпълнявани в различен политически, правен, съдебен, социално-икономически и културен контекст.¹⁹

При приемането на стандартите, следва да се отбележи, че е важно непрекъснато да се прави оценка на организационната структура и ефективността на услугата. Показателите към отделните стандарти съдържат примери за това коя информация показва дали и в каква степен са спазени, и подпомагат прегледа на политиката и практиката. Оценката осигурява също така значителни възможности да се гарантира, че практиката и структурата на услугата се основават на новите изследвания, насоки, закони и опит. Трябва да се положат специални усилия да се гарантира, че децата са изслушани и че техните мнения са взети предвид при оформяне на структурата на услугата.²⁰

Настоящият документ приема определението за насилие в чл. 19 на Конвенцията за правата на детето: „всички форми на физическо или умствено насилие, посегателство или злоупотреба, липса на грижи или небрежно отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуални престъпления“.

В настоящия документ за „дете“ се приема определението от Конвенцията на ООН за правата на детето: „всяко човешко същество на възраст под 18 години.“

---

17 Стандартите отговарят напр. на Насоките на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето и насърчават ключови елементи на правосъдието, съобразено с интересите на детето (достъпно (напр. стандарт 3 и 4), съобразено с възрастта (напр. стандарт 1.1, 5, 6), бързо (напр. стандарт 1-3, 5, 6), прилагащо необходимата грижа (напр. стандарт 5 и 6), адаптирано към и насочено към потребностите на детето (напр. стандарт 1.1-1.3, 5, 6), зачитащо правото на справедлив процес (напр. стандарт 6), зачитащо правото на участие и разбиране на производството (напр. стандарт 1.2), зачитащо правото на личен и семеен живот (напр. стандарт 1.1, 3, 4), зачитащо правото на лична неприкосновеност и достойнство (напр. стандарт 1.1, 3, 4)).

18 Таблицата в глава IV прави преглед на законовите задължения и международните насоки, които са отразени в стандартите. Правят се препратки също и към приложимите правни разпоредби и насоки по всеки от профилите, описващи стандартите в глава 3. Вж. още O'Donnell, Rebecca (2017 г.) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Стокхолм, PROMISE Project Series www.child-centre.info/promise/publications/

---

19 Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Стокхолм, The PROMISE Project Series, <http://www.child-centre.info/promise/publications/>

20 Изготвен е инструмент за проследяване (Tracking Tool), който предлага прости средства за оценяване докъде са стигнали услугите в процеса на изграждане на модела Барнахус, който включва стандартите, представени в настоящия документ. Инструментът за проследяване може да бъде изтеглен от уебсайта на проект PROMISE, www.childcentre.info/promise/publications/

Научете повече

Пълната версия на настоящото ръководство включва примери от забележителната практика на утвърдени центрове Барнахус и на други дружелюбни към децата услуги в Европа, което показва как различните видове услуги и различният национален контекст са генерирали различни подходи, при които същевременно се спазват основните принципи, дейности и уредба, посочени в стандартите.²¹

---

²¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017 г.) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

Моделът Барнахус

Барнахус („къща за деца“ на исландски език) се признава за водещ, дружелюбен към детето, мултидисциплинарен и междуинституционален модел за работа с деца, жертви и свидетели на насилие.²² Целта на модела Барнахус е да предложи на всяко дете координирана и ефективна реакция по случая и да предотврати повторното травмиране по време на разследването и съдебното производство.

Ключова роля на модела Барнахус е да помогне за събирането на годни доказателства за съдебното производство като съдейства детето да съобщи за насилието/престъплението, така че да не се налага да се явява в съда, ако по случая се стигне до наказателно преследване.²³

При изпълнението на тази роля, моделът Барнахус предлага подхода „обслужване на едно гише“, който включва взаимодействие между компетентните власти, като напр. полиция, социални услуги, закрила на детето, здравни услуги за физическо и психично здраве и прокуратура, в една сграда, адаптирана за работа с деца. Моделът Барнахус играе също и важна роля в повишаване на осведомеността

---

22 Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017 г.) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Стокхолм, The PROMISE Project Series, <http://www.childcentre.eu/promise/publications> , стр 4. Вж. също тръжна процедура EC REC-RDAP-CHIL-AG-2016, която поставя акцент върху модела Барнахус: „предложенията трябва да имат за цел да осигурят дружелюбна към детето реакция на насилието срещу деца, която е междуинституционална, мултидисциплинарна, всеобхватна и, където е възможно, под един покрив (модела Барнахус/детска къща).

²³ В повечето страни, по-големите деца, над 15-годишна възраст, трябва да се явяват в съда, дори ако вече е проведен разпит в център Барнахус

и познанията на ключовите заинтересовани страни относно насилието срещу деца.²⁴

Основна характеристика на скандинавските центрове Барнахус е, че те са интегрирани в националните структури, като напр. социалните служби, системите за здравеопазване и закрила на детето, както и в съдебната система. Различният национален контекст е довел до създаване на различни институционални структури за постигане на това. Напр., на някои места, център Барнахус е включен като функция на социалната служба и органите за закрила на детето, а на други е към здравната система или към правоприлагането. Независимо каква е структурата, този център включва мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие в едно помещение, адаптирано за работа с деца. На някои места този, който разпитва детето в център Барнахус е полицейски служител; на други, това е специалист за работа с деца като напр. психолог или социален работник. Всички центрове Барнахус обаче осигуряват лицето, което разпитва детето, да е специално обучено за провеждане на разпит на деца, и представителите на мултидисциплинарния екип да наблюдават разпита в съседна стая.

В Европа има редица мултидисциплинарни и междуинституционални услуги, сходни на модела Барнахус, в които националната здравна

---

24 Скандинавските центрове Барнахус имат различни ключови роли: Дания: да съдейства на общинските служби за благосъстояние на детето; Исландия: да координира успоредното провеждане на криминалното разследване и разследването на благосъстоянието на детето; Норвегия: да улесни разпита от полицията; Швеция: да координира успоредното провеждане на криминалното разследване и разследването на благосъстоянието на детето (Bakketeig, Elisiv (2016). The barnahus model in the Nordic countries. (Моделът Барнахус в скандинавските страни). Доклад, представен на регионалната конференция и учебно посещение по проект PROMISE, Линкьопинг, 28-29 ноември 2016 г. Въз основа на Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal & Elisiv Bakketeig (in press, 2017 г.): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations. In Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. & Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model.)

система, социалните услуги и системата за закрила на детето и/или местните власти участват в различна степен.²⁵

Друго важно разграничение между подхода на модела Барнахус и другите мултидисциплинарни, междуинституционални услуги понякога се състои във формалното им признаване от съдебната система. В зависимост от конкретната съдебна система, а понякога и от подхода и нагласата на съдиите, децата в някои европейски страни все още трябва да се явяват в съда, дори когато има възможности за изслушването им в мултидисциплинарна дружелюбна към детето среда. Това може да се случи дори когато съответните услуги са станали елемент от националните и/или местните органи, напр. службата за закрила на детето или здравната система.

Моделът на детските центрове за застъпничество (Children's Advocacy Centre (CAC))²⁶ в САЩ и моделът Барнахус споделят една и съща обща цел, а именно да предотвратят повторното травмиране и да осигурят мултидисциплинарна реакция по случая на детето. Полицията и прокуратурата участват в мултидисциплинарната работа, но при модела CAC, услугата не е интегрирана в съдебната система. Детето трябва да се яви в съда, ако е повдигнато обвинение, тъй като свидетелските показания не са дадени при условията на „справедлив процес“, както е предвидено в съдебната система на САЩ. Детските центрове за застъпничество обаче подготвят и подкрепят детето за съдебната процедура и играят важна роля за намаляване броя на ситуациите, в които се налага детето да споделя преживяното, като гарантират координираната реакция на различните служби по отношение на всяко дете.

²⁵ Вж. напр. картографиране на заинтересованите страни по проект PROMISE, <http://www.childcentre.eu/promise/publications>

²⁶ За допълнителна информация относно детските центрове за застъпничество, вж. <http://www.nationalchildrensalliance.org/cac-model>

Други видове мултидисциплинарни дружелюбни към децата центрове, споделят целта за намаляване на повторното травмиране и предлагат мултидисциплинарна реакция по случая, но им липсва систематичното участие на всички компетентни национални и местни структури, включително полицията и прокуратурата. Някои от тези услуги са интегрирани в националните или местните здравни и социални системи и системи за закрила на детето. Други са създадени и функционират като независими агенции и се включват в междуинституционалното взаимодействие по по-неформален начин.

Някои европейски страни са възприели мултидисциплинарния и междуинституционален подход към закрилата на детето без да предлагат съвместни услуги на едно място, адаптирано за деца. Макар някои от стандартите да са приложими към определени елементи при такъв механизъм на работата, настоящото ръководство определено насърчава подхода за работа „на едно гише“, при който на детето се предлагат координирани действия на едно място, адаптирано за деца. На практика, това се приема като ключово условие за превенция на повторното травмиране и обезпечаване на съобщаването за насилие/престъпление от страна на детето.

Моделът на следващата страница илюстрира как е структуриран центърът Барнахус в Исландия.

Научете повече

Във всеки национален контекст има специфични възможности и предизвикателства по отношение на прилагането на модела Барнахус или сходен модел. Представените по-долу илюстрации на пет различни модела и примерите на добра практика, съдържащи се в пълната версия на настоящия документ, показват как различният национален контекст е довел до разнообразие и изобретателност при създаването и функционирането на център Барнахус и на сходни дружелюбни към децата услуги, спазвайки същевременно основните принципи и ценности,

които са застъпени в стандартите.

Основни общи критерии за център Барнахус

Център Барнахус предлага дружелюбна и безопасна за децата среда, като обединява под един покрив всички приложими услуги.

1. Разпитите се провеждат съгласно протокол, основан на доказателства.
2. Доказателствената стойност на показанията на детето се гарантира от подходящи процедури, съответстващи на принципите на справедливия процес. Целта е да се предотврати необходимостта

детето да повтаря своите показания по време на съдебния процес, ако се повдигне обвинение.

3. Осигурява се медицинска оценка за целите на съдебното разследване, както и за гарантиране на физическото благосъстояние на детето и неговото възстановяване.
4. Осигурява се психологическа подкрепа и краткосрочни и дългосрочни терапевтични услуги за травмата на детето и на членовете на семейството и лицата, полагащи грижа, които не са насилници.
5. Прави се оценка на потребностите от закрила на жертвата и братята и сестрите в семейството, ако има такива; и се осигуряват последващи действия.

ЦЕНТЪР БАРНАХУС Исландия

Ключовата роля на център Барнахус е да координира успоредните разследвания за целите на наказателното производство и за благосъстоянието на детето

Координира междуинституционалното взаимодействие, по-специално по отношение на събирането на доказателства.

Провежда разпити като прилага протоколи, основани на доказателства.

Осигурява консултации и съвети по индивидуални случаи в сътрудничество с партньорските структури.

Осигурява специализирана оценка и терапия за децата, жертви на насилие.

Осигурява консултации и съвети на родителите и другите лица, които полагат грижа и които не са насилници.

Осигурява консултация и съвети на местните служби за закрила на детето, и на други структури, когато е уместно.

РАЗПИТИ – СПЕЦИАЛИСТИ ПО ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ, СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ДА ПРОВЕЖДАТ РАЗПИТИ

Свидетелски показания:

- Отговаря за получаване на свидетелските показания на детето под ръководството на съдия и под наблюдението на защитата, както и на прокуратурата, полицията, местната служба за закрила на детето и адвоката на детето.
- Посредник при задаването на въпроси от съдията, защитата и други лица, когато е уместно
- Прави се запис на свидетелските показания за използване по време на съдебните заседания, ако се повдигне обвинение.

Разследващи интервюта

- Предизвиква разказа на детето, ако е възможно, в случаите, когато липсва съобщаване за насилие/престъпление или има колебание
- по искане на местната служба за закрила на детето

ОЦЕНКА, ТЕРАПИЯ, ПОДКРЕПА – СПЕЦИАЛИСТИ ПО ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ СЪС СЪОТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ

Оценка и терапия

- Отговаря за оценката на психичното здраве въз основа на валидирани инструменти и въпросници
- Отговаря за лечението на психичното здраве чрез прилагане на терапия, основана на доказателства

Гарантиране на достъп до терапия

- Осигурява терапия в домашна среда на децата– жертви в провинцията

Подкрепа за родителите, които не са насилници

- Осигурява консултиране и съвети на родители/ лицата, полагачи грижа, които не са насилници и братя/сестри, при необходимост

МЕДИЦИНСКО ИЗСЛЕДВАНЕ – СПЕЦИАЛИЗИРАН МЕДИЦИНСКИ ПЕРСОНАЛ

- Медицинските изследвания се провеждат по искане на полицията, местната служба за закрила на детето, детето или родителите
- За изследването отговарят опитен педиатър, гинеколог и квалифицирана медицинска сестра, персонал на Университетската болница на Исландия
- Задълбочената съдебно-медицинска експертиза се провежда в Университетската болница

ДРУГИ ЗАДАЧИ – ЕКИП НА ЦЕНТЪРА БАРНАХУС

- Консултации и съвети за местната служба за закрила на детето, при поискване
- Координиране на срещата по случая и управление на случая преди даване на свидетелски показания
- Междуинституционални срещи за консултация преди насочване към Барнахус
- Представяне на доклади в съда по случаите, по които е повдигнато обвинение
- Регистриране на случаите и поддържане на архив
- Образование, обучение и повишаване на осведомеността

- > **Официално интегриран в Държавната агенция за закрила на детето.**
- > **Държавната агенция осигурява финансиране, финансово управление и управление на персонала.**
- > **Държавната агенция осигурява правните и други професионални насоки и отговаря за административните въпроси в сътрудничество със съдилищата, прокуратурата, полицията, университетската болница и местните структури за закрила на детето, които са партньори на център Барнахус**

Стандартите за център Барнахус

Настоящата глава представя Европейските стандарти за център Барнахус. Стандартите се състоят от хоризонтални принципи и дейности, основни функции и институционална уредба, които дават възможност за практика, която е дружелюбна към детето, ефективна и се изпълнява посредством взаимодействието на всички участници. В повечето случаи, стандартът се състои от няколко свързани елемента. Напр., стандартът, който се отнася до целевата група включва два елемента: „включваща и широкообхватна дефиниция“ включваща и широкообхватна дефиниция и „недискриминация“.

Взети заедно, стандартите осигуряват практическа рамка за лицата, желаещи да създадат и управляват услуги, които включват основните принципи и характерни черти на модела Барнахус. Стандартите могат да бъдат използвани като вдъхновение и подкрепа за постоянно развиващите се хоризонтални дейности на услугата, основните функции и организационната уредба. Стандартите осигуряват също така насоки за изграждане на капацитета на персонала, както и за превантивната работа, като напр. споделяне на информация и повишаване на информираността, съвместно с отговорните заинтересовани страни.

Описанието и обосновката на стандартите и предложените показатели, приложимото законодателство и насоки и приложимите инструменти са обобщени в таблици, които съдържат „Профил на стандарта“.

Стандартите са прехвърляеми и мога да бъдат адаптирани към различни национални системи и процедури, свързани със социалните услуги и закрилата на детето²⁷, здравеопазването, наказателното разследване и съдебното производство.

²⁷ Това включва оценки за целите на закрилата на детето, които представляват обективна оценка на риска, че детето е изложено на по-нататъшно насилие от страна на родителя(родителите)/ лице(лица, което полага грижа). Това осигурява информация за

Първият стандарт съдържа три хоризонтални дейности, които са приложими към цялостния процес, от първоначалния сигнал до съдебния процес: поставяне на най-добрия интерес на детето в центъра на практиката и вземането на решения (1.1), гарантиране, че правата на детето да бъде изслушвано и да получи информация са реализирани (1.2.) и предотвратяване на неоснователно забавяне (1.3).

Стандарти 2-4 се отнасят до институционалната уредба и организационната структура, напр. осигуряване на дружелюбна към детето среда и са свързани с тези части от цялостната процедура, които се провеждат в Барнахус.

Стандарти 5-10 се отнасят до основните функции и специфичните дейности, които се провеждат в Барнахус, напр. междуинституционално управление на случай, разпити или медицински изследвания.

Научете повече

Пълната версия на настоящото ръководство включва добри практики, които илюстрират как са приложени стандартите в центрове Барнахус и дружелюбни към децата центрове, работещи с деца, жертви и свидетели на насилие с опит в Европа. Тя съдържа също така и инструменти и извадки от законодателни актове и насоки, които представляват допълнителен ориентир за прилагането на стандартите. Наред с това са включени примери за целия процес от първоначалния сигнал до съдебния процес, както и ролята на център Барнахус и адаптираните за деца услуги в няколко страни.²⁸

решенията относно текущите интервенции за семейството и/или извеждането на детето от дома.

²⁸ Lind Haldorsson, Olivia (2017 г.) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

Представяне на структурата на профила на стандарта

Каква е същността на стандарта?

Настоящият документ въвежда десет стандарта за добра практика за дружелюбни към децата и ефективни услуги за деца, жертви и свидетели на престъпление, като за целта са използвани документи на ООН, ЕС, Съвета на Европа и модела Барнахус. Основната цел на стандартите е да се предотврати повторното травмиране, да се осигурят валидни свидетелски показания за съда, и да се спазят правата на децата на закрила, помощ и дружелюбно към децата правосъдие.

Стандартите подкрепят изпълнението на задълженията, съгласно международните и европейските правни разпоредби и официални насоки.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Препратки към задълженията, съгласно международни и европейски правни разпоредби. Стандартите и показателите отразяват правните задължения, посочени в настоящото каре. Тези правни задължения, категоризирани в Сборника със законодателни актове и насоки по проект PROMISE се основават на конкретни разпоредби в международните и европейските правни инструменти. [Таблицата в края на настоящия документ включва списък с разпоредбите и правните инструменти, които са относими към съответния стандарт и правни задължения.](#)

Препратки към насоки: Конкретните аргументи защо трябва да се спазва стандартът се основават на правата на децата, както са установени в международното и регионалното право, и на

официалните насоки на Комитета на ООН по правата на детето (Комитета) и други органи, като напр. Съвета на Европа.

Изследвания и опит: Стандартите също така поставят потребностите на децата в центъра, като основната цел е да се осигури ефективна и дружелюбна към децата практика за всички деца, жертви или свидетели на насилие. Стандартите са разработени с оглед на изследванията в съответните области, както и на опита на мултидисциплинарни и междуинституционални екипи за това, което се доказало като работещо и оказва положително въздействие върху благосъстоянието на детето, жертва или свидетел и членовете на семейството му, които не са насилници.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Показателите могат да помогнат да се установи дали и до каква степен една услуга прилага определен стандарт в работата си и подкрепят прегледа на политиката и практиката. Показателите се основават на международното и регионалното право и насоки и могат, също като стандартите, да бъдат адаптирани, за да отразяват преобладаващата правна, социално-икономическа и културна среда и политика.

Повечето от показателите са свързани с политиките и показват наличието на съответната политика или процедури, като напр. официални междуинституционални споразумения. Показателите може да са свързани и с необходимата материалната база, като напр. наличието в услугата на помещение за провеждане на разпит с аудио-визуална връзка с друго помещение. Всички показатели изискват описателна информация за напр. наличните политики, процедури, протоколи, материално-техническа база.

В някои случаи могат да се използват количествени показатели, които да допълнят показателите за политиката/процедурата, като напр. брой дни между съобщаването за насилие/престъпление или сигнала за подозрението и разпита (неоснователно забавяне). Количествените показатели изискват събиране на конкретни данни с числена стойност.

Важно е да се отбележи, че показателите включват примери за конкретни индикатори и доказателства. Всяка услуга трябва да инвестира време за разработване на пълен набор от показатели за наблюдение на изпълнението. Показателите и видовете доказателства, предложени тук мога да служат за ориентир и идеи.

Важно е също така да се отбележи, че показателите са тясно свързани с функционирането и ефективността на самата услугата, а не осигуряват информация за краткосрочното или дългосрочно въздействие и/или резултати за децата, които се възползват от тези услуги.

Научете повече

Пълната версия на ръководството включва препратки към практически инструменти, насоки, политики и образци и други ресурси, които могат да помогнат да се подкрепи изпълнението на стандарта.

Стандарт 1: Ключови принципи и хоризонтални дейности

Стандарт 1 се състои от три ключови принципа, на които се основава мултидисциплинарната практика и вземането на решения в център Барнахус.

Принципите се реализират чрез хоризонтални действия, които се изпълняват като неразделна част от съответните основни функции, предвидени в стандарти 5-10.

Хоризонталните дейности стават възможни благодарение на институционалните споразумения и организационната структура, съдържащи се в стандарти 2-4.

Ключовите принципи и хоризонталните дейности включват основни разпоредби от международното, регионалното и националното право, вкл. членове 3 и 12 от Конвенцията на ООН за правата на детето.²⁹ Те имат решаващо значение за превенцията на повторното травмиране, което е централна задача на център Барнахус.

[Ключовите принципи и хоризонталните дейности, обхванати в стандарт 1 се фокусират върху:](#)

- гарантиране, че най-добрият интерес на детето е поставен в центъра на практиката и процеса на вземане на решения (стандарт 1.1.);
- че правото на детето да бъде изслушвано се реализира без причиняване на повторно травмиране, включително като му

се осигурява подходяща информация по всяко време (стандарт 1.2); и

- гарантиране, че закрилата, помощта и наказателното производство се предприемат без забавяне (стандарт 1.3).

Предпазването на детето е много важен принцип и хоризонтална дейност, която се разглежда конкретно в стандарти 2 и 10.

Стандарт 1.1 Най-добрия интерес на детето

Каква е същността на стандарта?

Най-добрия интерес на детето: Най-добрият интерес на детето е първостепенно съображение във всички дейности и решения, засягащи детето и семейството/лицата, предоставящи грижа/подкрепящите лица, които не са насилници.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Международноправни задължения: Най-добрият интерес на детето (чл. 3 от КООНПД) е право, принцип и процесуално правило. Той има отношение към изпълнението на цялата Конвенция, включително правото на детето на закрила срещу насилие. Член 3 на КООНПД изисква всички структури внимателно да обмислят въздействието на техните действия върху децата, за да се гарантира, че най-добрият интерес на детето е първостепенно съображение. Комитетът по правата на детето подчертава, че член 3(3) се отнася до осигуряването на всички необходими услуги и материална база за децата. Услугите за децата, жертви и свидетели на насилие, следователно трябва да гарантират, че решенията за подходящото действие се основават на оценка на най-добрия интерес на отделното дете. КООНПД признава, че понятието „най-добрия интерес на

---

²⁹ Цялата рамка на стандартите допринася за изпълнението на членове 19 и 6 от КООНПД (правото на живот, оцеляване и развитие). Недопускането на дискриминация (чл. 2 КООНПД) се разглежда по-долу в стандарт 3, като съставна част от определянето на целевата група на услугата.

детето“ е „комплексно и съдържанието му трябва да се определя за всеки случай поотделно.“³⁰

Европейски правни разпоредби

- Гарантирането на най-добрия интерес е първостепенно съображение при изпълнение на задълженията, предвидени в директивите.

Насоки: Общ коментар на Комитета по правата на детето № 13 подчертава, че „трябва да се зачита правото на децата техните най-добри интереси да бъдат първостепенно съображение по всички въпроси, които ги засягат или се отнасят до тях, особено когато децата са жертви на насилие, както и във връзка с всички превантивни мерки“. Общ коментар на Комитета по правата на детето №14 поставя специално ударение върху мултидисциплинарните екипи при оценката и определянето³¹ на най-добрия интерес на детето (ОК №14, параграф 47). Работейки съвместно мултидисциплинарният и междуинституционален екип е в много добра позиция да гарантира провеждането на цялостна оценка, и че най-добрият интерес на детето се взема предвид по време на целия процес. Общите установени практики и мерки помагат за гарантиране, че най-добрият интерес на детето е в центъра на мултидисциплинарния и междуинституционален процес.

Вж. също Насоки на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.) глава 3 Г;

Най-новите материали, свързани с теорията и практиката на най-добрия интерес на детето могат да се намерят в следния сборник: The best interests of the child – A dialogue between theory and practice (Съвет на Европа, март 2016 г.) <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?document-tid=0900001680657e56>

³¹ Оценката се състои в преценяване и претегляне на всички елементи, необходими за вземане на решение в конкретна ситуация. Определянето се отнася до формалния процес, чието предназначение е да дефинира най-добрия интерес на детето въз основа на оценката на най-добрия интерес. (Общ коментар № 14 на Комитета, параграф 47).

Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.), глава 3. А. и Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

- Изготвена е рамка/установена практика/процедура за ангажиране на мултидисциплинарен и междуинституционален екип за оценка и определяне на най-добрия интерес на отделното дете, която се прилага систематично.
- (Неизчерпателен и нейерархичен) списък с елементи, които да бъдат включени в оценката на най-добрия интерес с цел да се гарантира, че детето се ползва от своите права ефективно и в пълен обем, както са предвидени в закона, и че е прието ръководство, което се използва редовно от център Барнахус.
- Персоналът добре познава своите съответни роли и отговорности по отношение на оценката и определянето на най-добрия интерес на отделното дете;
- Персоналът е запознат и е обучен как да прилага процедурите и инструментите за тази цел, напр. контролни списъци, протоколи и процедури за оценка и определяне на най-добрия интерес на отделното дете;
- Оценките на най-добрия интерес вземат предвид мнението на детето, самоличността на детето, запазването на семейната среда и взаимоотношенията, грижата, закрилата и безопасността на детето, уязвимото положение, правото на здраве, образование, както и внимателното претегляне на

съответните елементи³². Определянето на най-добрия интерес се осъществява от квалифициран(и) специалист(и) без неоснователно забавяне. То се основава на установени факти и използва информация от детето и лицата, полагащи грижа, които не са насилници.

Примери за инструменти, които да осигурят последователното и систематично разглеждане на най-добрия интерес на детето

Установени практики и процедури: Ясните установени практики и процедури са крайъгълният камък, за да се гарантира, че най-добрият интерес е първостепенно съображение при вземането на решения и при интервенциите в център Барнахус, и че във всеки отделен случай най-добрият интерес на детето се разглежда систематично. Въведени са напр. ясни процедури и постоянен дневен ред за редовните междуинституционални срещи за планиране и съвместни консултации, които са свързани с оценката и определянето на най-добрия интерес на детето.

Споразумение за взаимодействие: Споразумението за взаимодействие, което е разгледано допълнително в стандарт 2, ясно посочва ангажиментите на съответните структури, включително техните роли и отговорности. Оказва се, че това е от решаващо значение, за да се гарантира, че ангажиментът на различните структури и предоставяните услуги, зависи в по-малка степен от промените в персонала и ресурсите (които биха могли да имат

---

32 В общ коментар №14, Комитетът определя някои ситуации, където е задължително претеглянето на всички елементи, вкл. когато елементите в оценката на най-добрия интерес могат да са в противоречие помежду си при разглеждане на конкретен случай и обстоятелствата по него. (Запазването на семейната среда например може да е в разрез с необходимостта да се защити детето от риска от насилие или малтретиране от страна на родителите).

негативно въздействие върху последователността и съгласуваността при оценяването и определянето на най-добрия интерес на детето).

Контролни списъци: Център Барнахус използва контролни списъци, за да се гарантира, че най-добрият интерес на детето е първостепенно съображение при вземането на решенията и предприемането на интервенции в центъра, които засягат детето-жертва. Такива списъци се използват и за самата оценка и определяне на най-добрия интерес на детето.

Оценка: Център Барнахус провежда периодична оценка на своя работен процес и среда от гледната точка на детето. Това помага да се гарантира, че цялостният процес и среда са дружелюбни към децата и чувствителни към елементите, които са от основно значение, за да се гарантира, че най-добрият интерес на детето получава дължимото внимание по принцип и във всеки отделен случай.

Последващи срещи: Център Барнахус организира среща с детето и лицата, полагащи грижа в рамките на една седмица след проведения там разпит. Това дава възможност детето и родителите да бъдат помолени да дадат обратна информация за преживяванията си в център Барнахус. Провеждат се и телефонни интервюта с лицето, което е придружило детето в център Барнахус, и което може да даде обратна информация за това как се е чувствало детето при посещението си в Барнахус.

Примери от център Барнахус в Линкьопинг, Швеция

Рамка за оценяване и определяне на най-добрия интерес на детето

Комитетът на ООН по правата на детето (КПД) е предоставил официални насоки как да се провежда оценката и определянето на най-добрия интерес на детето и кои елементи трябва да бъдат разгледани в своя Общ коментар №14 (2013 г.) относно правото на детето най-добрият му интерес да бъде взет под внимание като първостепенно съображение (чл. 3, параграф 1).

Комитетът посочва, че „оценяването на най-добрия интерес на детето е уникална дейност, която следва да се предприема във всеки един случай, с оглед на конкретните обстоятелства около всяко дете...“, включително „индивидуалните особености на съответното дете или деца, сред които, наред с други: възраст, пол, степен на зрялост, опитност, принадлежност към малцинствена група, физическо, сетивно или умствено увреждане, както и социалната и културна среда, в която се намира детето или децата, например присъствието или отсъствието на родители, дали детето живее с тях, качество на взаимоотношенията между детето и неговото семейство или грижещите се за него лица, условията, свързани с безопасността, наличието на качествени алтернативни средства, с които разполага семейството, роднините или грижещите се за детето лица, и пр.“

Според Комитета, определянето това какво е в най-добрия интерес на детето започва с оценка на специфичните обстоятелства, които правят детето уникално. Този процес може да бъде подпомогнат чрез съставянето на „неизчерпателен и нейерархичен списък с елементи, които могат да се включват в оценката на най-добрия интерес“, който е съобразен с контекста в център Барнахус.

Комитетът посочва, че списъкът дава конкретни напътствия, но същевременно е и достатъчно гъвкав, за да позволява вземането под

внимание на други фактори, които може да имат отношение към отделното дете. Комитетът подчертава, че „елементи, които са в разрез с прогласените в Конвенцията права или които биха имали ефект, противоречащ на правата по Конвенцията, не могат да бъдат приети за валидни при оценката кое е най-добро за детето или децата.“

Комитетът е на мнение, че при оценяването и определянето на най-добрия интерес на детето следва да се вземат предвид посочените по-долу елементи. Те трябва да бъдат внимателно претеглени. За подробно представяне на тези елементи, вж. Общ коментар № 14, параграф 52 а–ж

- Възгледите на детето
- Идентичността на детето
- Запазване на семейната среда и поддържане на взаимоотношенията
- Грижа за детето и неговата закрила и безопасност
- Уязвимо положение
- Право на детето на здравеопазване
- Право на детето на образование

Стандарт 1.2 Правото на детето да бъде изслушвано и да получи информация

Каква е същността на стандарта?

Правото на детето да бъде изслушвано и да получава информация:

Правата на детето да изразява своето мнение и да получава информация са зачетени и реализирани.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Международноправни задължения: Правото на децата на участие е един от общите принципи на Конвенцията на ООН за правата на детето. Член 12(2) гласи, че на детето трябва бъде предоставена по-специално възможност да бъде изслушвано при всякакви съдебни и административни процедури, отнасящи се до него.

Европейски правни разпоредби:

- Надлежно отчитане на мнението на детето
- Предоставяне на информация
- Право на устен и писмен превод
- Възможност да се разпорежи изслушване на детето с използване на подходящи комуникационни технологии

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето (Комитетът) подчертава, че „възрастта не може да служи като препятствие за осъществяване на правото на детето на пълноправно участие в съдебния процес“. Правото на децата, жертви на насилие да бъдат изслушвани е предвидено в чл. 19 от КООНПД и е потвърдено и изяснявано неколккратно от Комитета (напр. Общ коментар на Комитета по правата на детето № 13). Комитетът призовава държавите, да „гарантират, че мненията, потребностите и притесненията на децата, пострадали от сексуални посегателства или други престъпления, свързани с насилие, са представени и взети под внимание в производствата, когато се засягат личните им интереси.“ Когато правят това държавите „трябва да предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че правото на изслушване се упражнява при осигуряване на пълна защита на детето.“ (Общ коментар на Комитета по закрила на детето № 12). Трябва да се прилагат напр. мерки за избягване на повторното травмиране, като напр. избягване повтарянето на свидетелските показания и

използване на разпити, заснети на видео. (Ден за общо обсъждане на правото на детето да бъде изслушвано).

Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.), глава IV.Г.3; Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.), глава 3.Б; и Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето, вкл. принцип 1.

Изследвания и опит: Правото на получаване на информация и на изслушване са основни елементи на мултидисциплинарния и междуинституционален процес. Систематичното изслушване на мнението на детето осигурява по-задълбочено разбиране на желанията и потребностите на детето и улеснява определянето на неговия най-добър интерес, както и подходящите и устойчиви действия, вкл. напр. лечение и терапия. Достъпът до подходяща информация е предпоставка за пълноценно участие. Това също така овластява детето и му помага да придобие контрол над ситуацията.

Ако им се осигури възможност да споделят своята гледна точка за преживяванията си в услугата, децата могат да предоставят безценна обратна информация, която ще направи средата, процесите и интервенциите, предлагани в услугата, дружелюбни към децата и подходящи за техните потребности и желания.

В едно ново проучване, проведено от Агенцията за основните права, въз основа на интервюта с 392 деца в 9 държави — членки на ЕС, децата изтъкват колко е важно правото им да бъдат изслушвани с разбиране и зачитане на достойнството им. Това показва

необходимостта от ясни и практически насоки, както и от обучение на всички специалисти, които имат контакт с деца.³³

„Просто е добре да те чуят и това да има значение.“ – 16-годишно момиче, жертва, сексуална злоупотреба

„Нямах почти никаква информация за това, защото приемните ми родители не ми казваха нищо.“ – 15-годишно момиче, жертва, сексуална злоупотреба³⁴

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

- Персоналът получава обучение как да комуникира, изслушва и споделя информация с децата, по начин, съобразен с тяхната възраст и развитие;
- Разпитите се провеждат по начин, който помага на детето да реализира правото си да бъде изслушано в съдебното производство (вж. също стандарт б за разпитите);
- Децата и техните родители/ лица, полагащи грижа които не са насилници могат да повлияят на насрочването, мястото и организацията на интервенциите, като напр. лечение и терапия.
- На децата се дава възможност да споделят обратна информация за своите преживявания в услугата;

---

³³ Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (Правосъдие, съобразено с интересите на детето: гледни точки и преживявания на деца, участващи в съдебни производства) (Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA), февруари 2017 г.) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

³⁴ Цитати от: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EU Fundamental Rights Agency, февруари 2017 г.) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

- Рутинно и систематично на децата и на лицата, които полагат грижа за тях се предоставя информация, съобразена с възрастта и развитието на съответното дете;
- Децата и лицата, които полагат грижа за тях получават информацията на език, който разбират;
- Полагат се специални усилия за гарантиране, че децата със специални потребности или увреждания имат същите възможности да получават информация и да бъдат изслушвани.

Стандарт 1.3 Избягване на неоснователно забавяне

Каква е същността на стандарта?

Избягване на неоснователното забавяне: Взети са мерки за избягване на неоснователното забавяне, като се гарантира, че разпитите, оценките за целите на закрилата на детето и медицинските изследвания и изследванията на психичното здраве са проведени в рамките на задължителния период от време, и че децата са получили навременна информация.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

- Без необосновано забавяне между съобщаването на фактите и провеждането на интервютата;
- Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници
- Предоставяне на информация
- Предоставяне на помощ и подкрепа

Насоки: Комитетът по правата на детето на ООН заявява, че за да бъде ефективна помощта, след като се вземе решение чрез процес,

основан на принципа на участието, действията не бива да бъдат прекомерно отлагани. (Общ коментар №13). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.), гл. IV.Г.4.

Изследвания и опит: Избягването на неоснователното забавяне е основополагащ принцип на закрилата на детето и наказателното разследване и производство, съобразено с интересите на детето. Ефективната междуинституционална работа също разчита на избягването на неоснователното забавяне, така че всяка от структурите да може своевременно да изпълни своите функции. Това има положително въздействие върху благосъстоянието на детето и може да подобри резултатите от криминалното разследване и съдебния процес. Напр., избягването на неоснователното забавяне между подаването на сигнала и разпита може да улесни детето да разкаже историята си и да си спомни подробности, като така се подобрява качеството и стойността на свидетелските показания на детето. Това може също така да намали риска, че детето ще бъде подложено на натиск да оттегли показанията си. От своя страна това гарантира, че не се забавя закрилата на детето от по-нататъшно излагане на насилие. Медицинското изследване, проведено своевременно може да помогне физическите свидетелства за насилието да бъдат признати и документирани, за да послужат като ориентир, както за терапията, така и за съдебното производство. То същото така може да даде възможност терапевтичните услуги да започнат по-рано.

„Просто исках всичко да свърши. Но то отне безкрайно дълго време, като посещенията продължаваха и ни казваха, че ще продължи още повече... Аз исках всичко да приключи и да си върна нормалния живот. Обаче минаха още много месеци преди това да

стане наистина.“ — 12-годишно момиче, жертва на сексуална злоупотреба³⁵

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

- Събират се данни, които подпомагат наблюдението на сроковете в отделните случаи и за наблюдение на цялостната ефективност за избягване на неоснователното забавяне;
- Съвместните консултации с цел подготовка за разпита се провеждат възможно най-рано, за да се избегне забавянето му;
- Прокурорът, който ръководи предварителното разследване, наблюдава разпита в съседна стая, така че да няма закъснение при достъпа до съответната информация;
- Социален работник(социални работници) наблюдава(наблюдават) разпита в съседна стая, за да може без забавяне да се предприемат действия за посрещане на потребностите и закрила на детето;
- Екипът на център Барнахус е на разположение по време на разпита, за да се гарантира, че може да осигури незабавна кризисна интервенция, ако е необходимо;
- Непосредствено след разпита се провежда съвместна среща за последващите действия, за да се гарантира, че всички са наясно относно следващите стъпки, роли и отговорности;
- По време на междуинституционалните срещи преди и след провеждането на разпита се използват контролни списъци, за да се гарантира, че нищо не е пропуснато, и че се предприемат подходящи и адекватни действия;

---

³⁵ Цитат от: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EU Fundamental Rights Agency, февруари 2017 г.) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childrens-perspective>

- Преценката за необходимостта от медицински преглед се извършва без забавяне. Ако е необходим медицински преглед, в идеалния случай той се провежда в същия ден, в който се провежда разпита, в помещенията на център Барнахус;
- Преценката за необходимостта от терапевтични услуги, включително от кризисна подкрепа се прави без забавяне.

Количествени показатели

- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и започването на оценка за целите на закрилата на детето;
- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и първата междуинституционална среща за планиране;
- Изминалото време между междуинституционалната среща за планиране и разпита;
- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и разпита;
- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и оценката на психичното здраве;
- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и медицинския преглед;
- Изминалото време между съобщаването за насилие/престъпление или подаването на сигнал за съмнение за такова и медицинските действия/действията, свързани с

психичното здраве по отношение на детето и семейството/лицата, полагащи грижа/подкрепящите лица, които не са насилници;

- Изминалото време между започване на предварителното наказателно разследване и вземането на решение за наказателно преследване;
- Изминалото време между започване на предварителното наказателно разследване и съдебния процес.

Стандарт 2: Мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие в център Барнахус

Каква е същността на стандарта?

2.1 Официален статут: Център Барнахус е официално интегриран в националните или местните услуги за социална закрила или закрила на детето, правоприлагащите органи/съдебната система или националната здравна система. Център Барнахус може да функционира като самостоятелна услуга, ако има законен статут, признат от националните или местните органи, включително официален мандат за взаимодействие със съответните публични структури.

2.2 Организиране на мултидисциплинарното и междуинституционално взаимодействие в център Барнахус: Взаимодействието е структурирано и прозрачно, включва ясно установени роли, мандати, координационни механизми, бюджет, мерки за наблюдение и оценка, които допринасят за ефективността на процедурите и гарантират приемственост и стабилност.

2.3 Процедури и практика на мултидисциплинарното и междуинституционално взаимодействие в център Барнахус: Мултидисциплинарната/междуинституционалната дейност започва от първоначалния сигнал и се насочва от процедурата за съвместни дейности по време на цялата работа по случая.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие

Насоки: Комитетът на ООН за правата на детето (Комитетът) насърчава ефективните процедури, включително междусекторната координация, определена като необходима с протоколи и меморандуми за разбирателство (Общ коментар на Комитета №13). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.), глава IV.5; Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.), глава 5.Д; и Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето.

Изследвания и опит: Една структурирана организация с ясно определени роли, мандати, координационни механизми, бюджет, мерки за наблюдение и оценка, допринася за наличието на ефикасни междуинституционалните екипи, които работят във взаимодействие, при взаимното зачитане на ролите и със споделено чувство за отговорност. Официалните споразумения, обхващащи такива ключови елементи, гарантират последователност и ангажираност от страна на ръководството на съответните структури. В Дания характерните елементи на Барнахус са уредени със закон, включително ролите и отговорностите на персонала, помещенията, финансирането, формите на взаимодействие и събирането на данни. Помощта от страна на един постоянен служител, специално определен да координира дейностите и интервенциите на междуинституционалния екип, може да помогне за осигуряване на безпроблемен процес и последователност. Координаторът може да следи дали членовете на екипа изпълняват своите отговорности и на ранен етап да открива евентуалните проблеми в мултидисциплинарния и междуинституционалния процес. Освен

това координаторът може да играе важна роля при планирането и спазването на установените практики и процедури.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Официален статут

- Център Барнахус е признат и уреден в националната или местната система за социална закрила или закрила на детето, правоприлагащите органи/съдебната система или националната здравна система чрез закон или официално споразумение;
- Център Барнахус има официален мандат от съответните органи да координира на междуинституционалното взаимодействие и да предоставя мултидисциплинарни услуги.

Официално междуинституционално споразумение за създаване на център Барнахус (официално споразумение)

- Чрез официално споразумение, подписано от упълномощени представители, съответните структури поемат ангажимент за осъществяване на мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие и предоставяне на услуги в център Барнахус;
- Официалното споразумение обхваща такива елементи като предназначение, ангажименти, роли и отговорности, организация, финанси, неприкосновеност на личния живот, времеви период и управление на конфликти;
- Официалното споразумение гарантира, че всички структури дават своя принос при равни условия, така че при тяхното взаимодействие най-добрият интерес на детето да се

разглежда от всички аспекти, включително здраве, закрила на детето, правен аспект и психично здраве;

- Официалното споразумение редовно бива преглеждано и актуализирано, за да може да отрази промените в законодателството и процедурите и структурите на съответните органи/организации;
- Изпълнението на официалното споразумение се наблюдава и ръководи от Управляващ комитет, включващ представители на различните структури;
- Персоналът е запознат с официалното споразумение и е получил обучение за изпълнението му.

Координация

- Един или повече членове на персонала са упълномощени действат като координатори на център Барнахус по отношение на междуинституционалното взаимодействие;
- Ролята на координатора е ясно определена в длъжностната характеристика;
- Междуинституционалната група за връзка на център Барнахус се събира редовно в центъра, за да обсъжда практическите аспекти, свързани с ежедневното междуинституционално взаимодействие, включително установените практики и протоколи.

Бюджет

- Участващите структури се ангажират чрез официално споразумение да внасят средства в бюджета за текущите разходи и персонала на център Барнахус.

Политика за предпазване на детето и други вътрешни политики

- Услугата има въведена политика за предпазване на детето и механизми за подаване на сигнали, която е в съответствие с националното законодателство и обхваща четирите международни стандарта за предпазване на детето: политика, хора, процедури и отчетност.

Персоналът бива подпомогнат и се ръководи от ключови вътрешни политики, като напр. политика и процедури за предпазване на детето, етичен кодекс на служителите, политика за сигнализиране на нередности, процедури за безопасност и протокол за действие в непредвидени случаи.

Регламентиране на създаването и използването на центрове Барнахус в скандинавските страни³⁶

Дания

В Дания на национално равнище е приет закон, който прави задължително създаването и използването на центрове Барнахус:

„Общинските съвети в регионите създават детска къща във всеки регион с цел проучване на обстоятелствата около детето или младия човек, ако детето или младият човек са били обект на злоупотреба/насилие или в случай на подозрение за такава злоупотреба/насилие.

(2) Министърът по социалните въпроси, децата и интеграцията може да определи правила, уреждащи структурата, функционирането, финансирането и задълженията и пр. на детските къщи.“³⁷

Наред с това датският закон за създаване на центрове Барнахус регламентира функционирането и основните елементи на център Барнахус. Има също и стандарти за качество, издадени от Националния съвет за социални услуги.

36 За това обобщение са използвани материалите: Bakketeig, Elisiv (2016). The barnahus model in the Nordic countries. Доклад, представен на регионалната конференция и проучвателно посещение по проект PROMISE, Линкьопинг, 28-29 ноември 2016 г. Въз основа на Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal & Elisiv Bakketeig (in press, 2017 г.): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations. В Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. & Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model. London: Palgrave. Landberg, Åsa and Svedin, Carl Göran (2013 г.). Inuti a Barnahus: A Quality Review of 23 Swedish Barnahus, Stockholm: Rädda Barnen. Информация, получена от Държавната агенция за закрила на детето на Исландия (февруари 2016 г.)

37 Консолидирана версия на закона за социалните услуги, §50 а.–(1), <http://english.sim.dk/media/14900/consolidation-act-on-social-services.pdf>

Исландия

Център Барнахус в Исландия е създаден без официален регламент, въз основа на неформално споразумение между участващите структури. Днес Държавната агенция за закрила на детето (Barnaverndarstofa) е упълномощена да „управлява специални центрове за услуги с цел насърчаване на междуинституционалното взаимодействие и укрепване на координацията между институциите при работата по случаи на закрила на детето.“³⁸

Освен това Законът за наказателното производство (№ 88/2008) предвижда разпита на дете-жертва на възраст до 15 години да се провежда под ръководството на съдия „в обект, специално предназначен за тази цел“³⁹ и с помощта на специално обучен човек⁴⁰. Като цяло съдиите тълкуват тази разпоредба на Закона за наказателното производство като задължаваща ги да разпитват децата на възраст до 15 години в център Барнахус.

Норвегия

Центровете Барнахус в Норвегия първоначално са създадени без официална нормативна рамка. Днес, Законът за наказателното производство и наредбата за провеждане на разпитите със специална помощ задължават полицията и прокурорите да използват център Барнахус.⁴¹

38 Закон за закрила на детето, чл. 7, https://eng.velferdarraduneyti.is/media/acrobat-enskar_sidur/Child-Protection-Act-as-amended-2015.pdf

39 Закон за наказателното производство (№ 88/2008), чл. 9

40 Straffeprosessloven (Закон за наказателното производство), 239, 239 а-ф., <http://www.lovdato.no/>

41 Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus (Rikspolisstyrelsen, Швеция, 2009 г.)

Швеция

Центровете Барнахус в Швеция са създадени без официална нормативна рамка. Понастоящем няма закон, който да налага задължителното използване на център Барнахус. Въпреки това, Националната полицейска агенция, заедно с прокуратурата, Националният съвет по съдебна медицина и Националният съвет по здравеопазване и социални грижи, са издали национални насоки и стандарти, които трябва да бъдат изпълнени, за да могат съвместните действия в общи помещения да се наричат център Барнахус :

„Целта на такива съвместни действия е да се гарантира, че децата, за които има съмнения, че са били изложени на престъпление, да се ползват с правна защита, подходящо лечение и подкрепа, а ако е необходимо — незабавни кризисни и терапевтични интервенции. По време на целия процес фокусът трябва да бъде върху най-добрия интерес на детето. Детето получава информация по всички въпроси, които го засягат и му се дава възможност да изрази своето мнение в степен и по начин, който е възможен за него в съответствие с равнището му зрелост. Успоредно провежданите разследвания в рамките на съдебната система и на социалните служби, се предприемат своевременно и се извършват максимално бързо, но съобразено със самото дете и в зависимост от комплексния характер на ситуацията. Във възможно най-кратък срок трябва да бъде завършено предварителното разследване и да се вземе решение относно повдигането на обвинение. За приключването на разследванията има нормативно определени крайни срокове“.⁴²

Детайлите на междуинституционалното взаимодействие в център Барнахус се уреждат основно в официални споразумения между структурите (за пример вж. Барнахус — Линкьопинг).

---

⁴² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158447>

Стандарт 3: Включваща целева група

Каква е същността на стандарта?

3.1 Включваща/широкообхватна дефиниция на целевата група:

Целевата група на Барнахус включва всички деца, които са жертви и/или свидетели на престъпление, включващи всички форми на насилие⁴³. Семействата/лицата, полагащи грижа, които не са насилници, са включени като вторична целева група.

3.2 Недискриминация: Полагат се специални усилия, за да се достигне до всички жертви и свидетели, независимо от формата на насилие.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Международноправни и регионални правни задължения:

Недискриминацията е основен принцип на Конвенцията на ООН за правата на детето (чл. 2, КООНПД) и е от решаващо значение за прилагането на член 19 от КООНПД относно правото на детето на свобода от всички форми на насилие.

Европейски правни разпоредби:

- Недискриминация
- Разпоредби относно откриването на жертвите, включително специални разпоредби, които определят децата като жертва на престъпление, като например разпоредба за оценка на възрастта, членове на семейството

Насоки: Комитетът по правата на детето (Комитетът) подчертава, че държавите – страни по Конвенцията следва да вземат адекватни мерки, за да гарантират на всяко дете правото да бъде защитено от всички форми на насилие „без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут“. Освен това, държавите – страни по Конвенцията трябва да положат активни усилия да гарантират, че правото на закрила на децата в потенциално уязвимо положение е осигурено по същия начин, както за всички останали деца. (Общ коментар на КООНПД №13). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.), глава III.D, Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.), глава V.Б

Изследвания и опит: Център Барнахус може да играе важна роля при изпълнението на задълженията на държавите – страни по Конвенцията, като включи широка целева група в своята мисия и като осигури равен достъп и услуги на всички деца, които са насочени към него.

---

⁴³ Насилието тук се определя съобразно чл. 19 от КООНПД и Общ коментар на Комитета № 13 (2011 г.): „всички форми на физическо или психическо насилие, нараняване или злоупотреба, липса на грижи или небрежно отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуални престъпления“.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Определяне на целевата група

- Целевите групи се определят във формулировката на мисията/официалното споразумение за създаване на център Барнахус;
- Целевите групи включват всички деца, които са жертви или свидетели на всички форми на насилие, включително — но не само — физическо и психическо насилие, домашно насилие, сексуално насилие и експлоатация, търговска експлоатация, трафик, генитално осакатяване и т.нар. „престъпления на честта“⁴⁴.

Недискриминация

- На всички⁴⁵ деца, насочени към център Барнахус, се предлага мултидисциплинарна и междуинституционална реакция по случая. За всички случаи оценката за целите на закрилата на детето, наказателното разследване, медицинският и психиатричен преглед, кризисната интервенция⁴⁶ и последващите действия се планират и провеждат в тясно взаимодействие между съответните структури;

---

⁴⁴ Когато в нормативната рамка или в националните насоки се определя целева група, като напр. в Дания и Швеция, трябва да има гарантиран достъп най-малко на групите, обхванати в закона. Всички услуги трябва да се стремят да обхващат широка целева група, която да включва всички видове насилие. Много услуги обаче, са започнали с по-стеснена целева група, напр. обхващаща само сексуалната злоупотреба и сексуалната експлоатация и бавно преминават към обхващане на останалите форми на насилие.

⁴⁵ Възможните основания за дискриминация включват — но не само — национален или етнически произход, раса, език, религия, пол, сексуална ориентация, социално-икономически статус, увреждане или статут на бежанец. Възможно е да са необходими специални умения, за да се достигне до особено уязвимите деца.

⁴⁶ Някои форми на кризисна интервенция, като напр. спешна медицинска помощ, може да не са част от услугата Барнахус.

- Услугите са достъпни за децата, независимо къде живеят. Ако е необходимо се използват мобилни ресурси и местни помещения за изслушване, особено за първоначалното разследване, по-нататъшната кризисна интервенция и терапия и за последващите действия;
- Център Барнахус е на разположение и е достъпен за деца със специални потребности и увреждания, като се гарантира, че при разпит те получават същото количество информация, насоки и възможности за изразяване на своето мнение и за съобщаване за насилие/престъпление;
- При необходимост на децата и лицата, полагащи грижа, които не са насилници се предлага устен превод, като се гарантира, че при разпит те получават същото количество информация, насоки и възможности за изразяване на своето мнение и за съобщаване за насилие/престъпление.

Стандарт 4: Дружелюбна към детето⁴⁷ среда

Каква е същността на стандарта?

4.1 Място и достъпност: за предпочитане е помещенията на център Барнахус да се намират в самостоятелна сграда, разположена в позната на деца среда, например в жилищна зона. До центъра трябва да може да се стигне с обществен транспорт. Помещенията на центъра трябва са достъпни, включително за деца с увреждания и/или специални потребности.

4.2 Вътрешна среда: Обзавеждането и материалите са подходящи за деца и семейства и съобразени с възрастта, особено в помещенията за изчакване. Помещенията са физически безопасни за деца на всяка възраст и етап на развитие, включително за деца с увреждания и/или специални потребности.

4.3 Лична неприкосновеност: Има отделени, звукоизолирани и уединени зони за гарантиране на личната неприкосновеност

4.4 Предотвратяване на контакт с предполагаемия извършител: Център Барнахус е организиран така, че във всеки момент се избягва контактът между жертвата и предполагаемия извършител.

4.5 Стая за провеждане на разпит: Център Барнахус осигурява на междуинституционалния екип⁴⁸ наблюдение на разпитите в реално време, в стая, различна от стаята за провеждане на разпит.

---

⁴⁷ „Дружелюбна към детето“ тук означава фокусирана върху, адаптирана и чувствителна към специфичните потребности на децата.

⁴⁸ Семейството/родителите/ лицата, полагащи грижа нямат право да наблюдават разпита на детето.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

- Разпитите се провеждат в помещения, проектирани или адаптирани за тази цел
- Право на избягване на контакт между жертва и извършител

Насоки: Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.) гл.IV.Г.5 и Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.) гл.IV.Б

Изследвания и опит: Местоположението и архитектурният план на сградата са от решаващо значение за осигуряването на достъп до услугата за всички деца и за гарантиране на личната неприкосновеност и безопасност на детето. Осигуряването на безопасна, неутрална и дружелюбна към детето среда е много важно за намаляване на тревожността и предотвратяване на повторното травмиране. Дружелюбната към детето среда му позволява да съобщи за насилието/престъплението, което е от основно значение за гарантиране на безопасността и закрилата му, за определяне на нуждата от физическо и психическо възстановяване и за успешното наказателно разследване и съдебен процес.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Място и достъпност

- Център Барнахус се намира в район, подходящ за деца, например жилищна зона или на стратегическо място (например близо до болница);
- В непосредствена близост до център Барнахус има обществен транспорт;

- Център Барнахус е оборудван с рампа или повдигателна платформа.

Вътрешна среда

- Детето бива посрещнато от дружелюбен член на екипа, който му предлага вода или безалкохолна напитка;
- Това, което се намира в зоната на чакане, напр. играчки, списания и книжки, както и мебелите, отговаря на потребностите, както на по-малки, така и на по-големи деца, на деца със специални потребности и деца с увреждания;
- Средата в центъра е оформена съгласно насоките за най-добра практика за осигуряване на достъпност, напр. сградата е само на един етаж или има асансьори, коридорите са отворени и тоалетните са достъпни;
- Редовно се провеждат проверки за безопасността на помещенията.

Лична неприкосновеност

- При необходимост са на разположение отделни помещения за изчакване, за да се защити личната неприкосновеност или да се осигури безопасността на детето, или когато това се изисква от правоприлагащите органи във връзка със съдебното производство;
- Стаите са звукоизолирани;
- Местоположението и указателните табели са дискретни.

Предотвратяване на контакт с предполагаемия извършител⁴⁹

- Предполагаемите извършители се разпитват и получават услуги на друго място;
- Когато предполагаемият извършител има достъп до услуги в същата сграда, за децата и семействата/ лицата, полагащи грижа, които не са насилници и за предполагаемите извършители има различни входове и зони;
- Срещите с децата и предполагаемите извършители се насрочват така, че да се избягва контактът помежду им.

Стая за провеждане на разпит или „синя стая”

- Стаите за провеждане на разпит и за наблюдение са отделни, но са свързани помежду си с аудио-визуална система;
- Наблюдението на разпита се извършва на екран в съседната стая за наблюдение;
- Стаята е удобна и пригодена за деца. Тя е обзаведена и подредена така, че да не ги разсейва;
- Камерата е разположена така, че да може да следва детето и да улавя движенията на ръцете му, ако то рисува или показва нещо.

---

⁴⁹ В някои случаи в помещенията може да се провеждат терапевтични срещи, включващи извършителя и детето, ако се смята, че това е в най-добрия интерес на детето. Безопасността и благосъстоянието на детето са първостепенно съображение. В случаите на сексуално насилие и тежките случаи на други форми на насилие, не трябва никога да се допуска извършителят да влиза в помещенията на център Барнахус.

Стандарт 5: Междуинституционално управление на случай⁵⁰

Каква е същността на стандарта?

5.1 Официални процедури и практики: Междуинституционалният преглед и планиране на случаите са неразделна част от работата на екипа на Барнахус и съответните структури, участващи в модела Барнахус и са официално оформени чрез взаимно договорени процедури и практики.

5.2 Текущо планиране и преглед на случая: В център Барнахус редовно се провеждат срещи за преглед и планиране на случаите, с участието на съответните структури от междуинституционалния екип.

5.3 Текущо проследяване на случая: Център Барнахус осигурява текущо документация и достъп на членовете на междуинституционалния екип до съответната информация за напредъка по случая до затварянето му.

5.4 Подкрепящо лице⁵¹: Специално определено, обучено лице или член на екипа на център Барнахус следи мултидисциплинарната

---

⁵⁰ Междуинституционалното планиране, прегледа на случая и проследяването на случая може да се оформи като ограничение за споделяне на информация в националното законодателство или липса на законодателство, което да позволява и упълномощава услугите да споделят информация за конкретни случаи. Високото равнище на интеграция налага ясен и внимателен подход към задълженията за поверителност и може да изисква поетапен подход, за да се гарантира, че се осъществява правилен обмен на информация. Може да е необходимо да се намерят такива решения, като напр. протокол за защита на междуинституционалната информация, за да се преодолеят законовите ограничения и/или правилата за обмен на информация за конкретни случаи, наложени от съсловните организации на съответните специалисти.

⁵¹ Тази роля обичайно се изпълнява от социалните служби/службите за закрила на детето, като водещи на случая, когато те участват в [междуинституционалния екип на] център Барнахус. Когато не присъстват, тя може да се изпълни от член на екипа, който отговаря за връзката с местните социалните служби/службите за закрила на детето.

реакция, за да се увери, че на детето и членовете на семейството/лицата, полагащи грижа, които не са насилници се осигурява текуща подкрепа и последващи действия.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

- Гарантиране, че най-добрият интерес е първостепенно съображение при прилагането на задълженията съгласно директивите за осъществяване на индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници.
- Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие
- Разпоредби относно т. нар. „кръг на доверие“

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето (Комитетът) поставя акцент върху ефективните процедури за прилагане на правото на децата да бъдат защитени от насилие (чл. 19 от КООНПД), включително чрез междусекторна координация, междусекторна координация, определена като необходима с протоколи и меморандуми за разбирателство, когато необходимо. Комитетът също така заявява, че „специалистите, които работят в системата за закрила на детето, трябва да бъдат обучени в областта на междуинституционално сътрудничество и протоколите за съвместна работа“. Процесът включва: а) основана на участие, мултидисциплинарна оценка на краткосрочните и дългосрочните нужди на детето, полагащите грижи лица и семейството, която оценка приканя към и придава надлежно значение на възгледите на детето и на полагащите грижи лица и семейството; б) споделяне на резултатите от оценката с детето, полагащите грижи лица и семейството; в) насочване на детето и семейството към комплекс от услуги, които да удовлетворят техните нужди; и г) проследяване и оценка на уместността на мярката за интервенция. (Общ коментар №

13). Вж. също: Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2010 г.) гл. 4.A.5 и Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.) глава V.E, Hd и J.

Изследвания и опит: Междуинституционалното планиране на случая, подкрепено от процедури и протоколи, е важно за осигуряване на мултидисциплинарни, координирани, ефикасни и подходящи мерки за интервенция от страна на междуинституционалния екип и съответните структури. Проследяването и прегледът на случая дават максимална възможност на екипа да събира и споделя информация в съответствие със законовите изисквания и най-добрия интерес на детето, така че конкретни случаи да могат да се обсъждат и разгледат отново на всеки етап от разследването и съдебната процедура. Проследяването на случая освен това, позволява на междуинституционалния екип да наблюдава напредъка и резултатите по случаите, насочени към услуга. Подходящата подкрепа за жертвите и последващите действия от страна на специално определения специалист по време на целия процес могат да помогнат за намаляване на тревожността и травмата на детето и семейството/лицата, полагащи грижа, които не са насилници. Ключов аспект от подкрепата за жертвите е да се гарантира, че на детето и лицата, които полагат грижа, които не са насилници се осигурява постоянна информация, и че на мнението на детето се обръща необходимото внимание. Това също така допринася да се гарантира, че процесът се направлява от най-добрия интерес на детето, и че се постигат максимално възможните краткосрочни, средносрочни и дългосрочни резултати. Децата и техните семейства/лицата, полагащи грижа, които не са насилници може да се нуждаят от напътствия и подкрепа, за да могат по-добре да подкрепят детето, да разберат съдебния процес, правата на детето и терапията, която е на разположение.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Официални процедури и практики

- Център Барнахус има официални процедури за управление на случай, включително за срещите за планиране, за документацията и за последващите действия;
- Въведен е протокол, който подпомага междуинституционалния екип в работата му за защита на личната неприкосновеност и личните данни;
- Въведена е система за оценка на въздействието на мултидисциплинарната реакция върху детето;
- Прегледът и планирането на случая се координират и подпомагат от специално определен член на екипа на център Барнахус;
- Персоналът е запознат със и е преминал обучение по процедурите и практиките.

Междуинституционално планиране и преглед на случая

- В център Барнахус се провежда първоначална среща за планиране на мултидисциплинарните мерки за интервенция и за координиране на действията, с участие на всички съответни структури;
- В център Барнахус се провежда последваща среща след разпита и медицинския преглед, с участие на всички съответни специалисти, с цел те да бъдат информирани за резултатите и да планират и координират продължаващите мерки;
- В център Барнахус се провеждат редовни срещи между съответните структури за преглед на случаите, обмен на актуална информация и оценка на въздействието на мултидисциплинарните и междуинституционални мерки;

- В прегледа на случаите участват равнопоставено всички структури, като при провеждането му нито една структура не взема надмощие за сметка на други дисциплини;
- В случаите, когато детето има интелектуални затруднения или специални потребности, за да се планират всички услуги, включително разпита, медицинския преглед и терапията, се правят консултации със специалисти с експертен опит в съответната област, за предпочитане с такъв, който познава засегнатото дете от по-рано.

Текущо проследяване на случая

- В център Барнахус се документира систематично конкретна информация, свързана със случая, като тя включва: демографски данни за жертвата и семейството, разпитите и присъстващите на разпитите лица, броя на проведените мултидисциплинарни срещи за преглед на случая, представените структури на тези срещи, доклади от терапията и медицински доклади, когато е възможно⁵² и друго.

Подкрепящо лице

- Детето и лицата, които полагат грижа за него получават постоянна подкрепа и редовна информация по време на цялото разследване и целия съдебен процес;
- Последващи действия след приключване на съдебния процес и терапията се организират съобразно нуждите на детето и семейството/лицата, които полагат грижа⁵³;

---

52 Социалните служби/службите за закрила на детето обичайно събират цялата приложима информация, вкл. медицинските доклади, полицейските доклади и интервенциите за закрила на детето. От всички структури се изисква да споделят информация със социалните служби/службите за закрила на детето.

53 Последващите действия и продължаващата подкрепа и помощ обичайно се осигуряват от местните социални служби/служби за закрила на детето. Когато социалната служба/службата за закрила на детето участва в [междунституционалния екип на] център Барнахус, тя изпълнява ролята на водещ случай и осигурява цялостната координация и последващи действия.

- Специално определено, обучено лице или член на екипа на център Барнахус следи мултидисциплинарната реакция, за да се увери, че на детето и членовете на семейството/лицата, които полагат грижа, които не са насилници се осигурява текуща подкрепа и последващи действия.
- Ако ролята на подкрепящо лице/координатор се осъществява от орган, който не е представен в центъра, член на екипа на центъра отговоря за връзката с този орган, за гарантиране на необходимата комуникация и последващи действия.

Уредба на обмена на информация в център Барнахус в датското законодателство

„При разглеждането на случай, когато се използва детска къща, вж. член 50а, персоналет на детската къща, полицията и прокуратурата, както и здравните органи, упълномощените здравни специалисти и общинските органи, които решават задачи, свързани с деца и младежи в неравностойно социално положение, могат взаимно да обменят информация относно строго лични аспекти, свързани с личните и семейни обстоятелства на детето или на младия човек, ако такъв обмен на информация се счита за необходим с оглед на здравето и развитието на детето или младия човек.“ 50.1 (в)
Консолидирана версия на закона за социалните услуги

Водещият случай също така следи за прилагането на ключовите принципи и зачитането на правата на детето през целия процес.

Роли и функции на съответните структури, участващи в междуйнституционална среща – център Барнахус — Линкьопинг

Център Барнахус

Председателства междуйнституционална среща. Отговаря за осъществяване по време на срещата на съвместна оценка въз основа на получената информация от съответните структури. Отговаря за осигуряването на споразумение между структурите относно текущото планиране на случаите. Изпълнява ролята на секретариат и изпраща протоколите от заседанията на участващите структури.

Педиатрично отделение в болницата

Допринася с медицински експертен опит. Прави първоначална оценка на необходимостта от медицински преглед. Споделя евентуална предишна информация за детето.

Агенция за детско-юношеска психиатрия

Допринася с експертен опит в областта на детската психиатрия. Прави първоначална оценка на случая по отношение на необходимостта от кризисна подкрепа и терапевтични интервенции. Споделя евентуална предишна информация за детето.

Полиция и прокуратура

Допринася с експертен опит в областта на наказателното и съдебното производство. Правят първоначална оценка на необходимостта от започване на наказателно разследване.

Социална служба

Допринася с психосоциална експертиза. Извършва първоначална оценка на случая по отношение на притесненията, свързани със закрилата на детето и интервенциите в тази сфера. Споделя евентуална предишна информация за детето.

Установен дневен ред на междуйнституционална среща в Център Барнахус — Стокхолм

Въведение и рамка на срещата

- Представяне на участниците: име и структура
- Документация от заседанието: води се общ протокол от заседанието или всяка структура поотделно
- Съображения за поверителност: Дали някоя от участващите структури е обвързана с изискване за поверителност — кратка информация

Цел на срещата

- Обмен на информация и съвместно планиране
- Гарантиране, че гледната точка на детето и неговия най-добър интерес са първостепенно съображение
- Определяне на конкретна цел, свързана със случая

Предистория и предишна информация за случая

- Социална служба: предишно проучване за насилие в семейството — кога
- Предишни интервенции и резултати
- Полиция/прокуратура: Има ли предишни полицейски доклади относно член на семейството напр. във връзка с насилие, злоупотреба с вещества или други тежки престъпления?
- Преглед на дневниците, в които се завеждат случаите на екипа за закрила на детето и Агенцията за детско-юношеска психиатрия

Предварително планиране преди разпита

- Какви действия са предприели съответните структури след изготвянето на полицейския доклад?

Ден на разпита:

- Дата и час
- Законен представител и човек, когото детето познава, които ще го придружат в център Барнахус
- Специфични характеристики и ситуация на детето като напр. език, специални потребности, положението въкъщи
- Присъствие в стаята за наблюдение на представител на Агенцията за детско-юношеска психиатрия

Планиране след разпита — неща, които вече трябва да се обмислят

- Оценка за целите на закрилата на детето — различни сценарии
- Как ще бъде информирано лицето, което се грижи за детето?
- Планиране на потенциалното връщане на детето при родителите/ лицата, които полагат грижа след разпита

- Какво мислят прокуратурата и полицията за следващите стъпки
- Кризисна интервенция
- Медицински преглед
- Кой ще предостави информация на детето относно решенията и действията – КООНПД, чл. 12

Други въпроси

- Има ли братя/сестри, които може да са станали свидетели на насилието?
- Друго, включително потенциална нужда от устен превод

Резюме на междуйнституционална среща

- Резюме на срещата
- Ако са необходими промени в плана, всички структури трябва да бъдат информирани

Стандарт 6: Разпити⁵⁴

Каква е същността на стандарта?

6.1 Практика и протоколи, основани на доказателства: Разпитите се провеждат в съответствие с основани на доказателства практика и протоколи, които гарантират качеството и количеството на получените доказателства. Основната цел на разпита е да се избегне повторното травмиране и да се предизвика свободен разказ на детето във възможно най-големи подробности, при спазване на правилата за доказване и правото на защита.

6.2 Специализиран персонал: Разпитите се провеждат от специализирани членове на персонала, които получават редовно обучение за провеждане на разпити.

6.3 Място и правене на запис: Разпитите се провеждат в център Барнахус. Прави им се аудио и видео запис, за да се избегне повторно разпитване от различни професионалисти, които изискват достъп до съобщената от детето информация за насилие/престъпление.

6.4 Мултидисциплинарно и междуинституционално присъствие: Разпитът се провежда от само един специалист. Всички членове на мултидисциплинарния, междуинституционален екип, които имат отношение към него, могат да го наблюдават; или на живо в съседното помещение, или на запис. Има система за комуникация

---

⁵⁴ Разпитът може да се определи като „единична сесия, записан разпит, предназначен да извлече от детето уникална информация, когато има опасения за възможно насилие, или когато детето е станало свидетел на насилие над друг човек“ (<http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>) или „структуриран разговор с дете, предназначен да извлече детайлна информация относно възможно събитие(събития), което детето може да е преживяло или на което може да е станало свидетел“ ([http://www.smallvoices.org/what we do/forensic interviews.html](http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html)). При разпита от детето се събира информация, отнасяща се до съдебното производство или подходяща за съда.

между провеждащия разпита специалист и наблюдателите, така че те могат да задават въпроси на детето чрез него.

6.5 Зачитане на правото на обвиняемия на справедлив съдебен процес и на равни процесуални възможности: направена е необходимата организация, която дава възможност на защитата да поставя въпроси на детето жертва/свидетел чрез специалиста, който провежда разпита. Ако обвиняемият има законово право да наблюдава свидетелските показания на детето, това се прави чрез аудио-визуална връзка, за да се избегне потенциален контакт между обвиняемия и детето.

6.6 Съобразен с детето: Разпитът е съобразен с възрастта, развитието и културната среда на детето, като се вземат предвид специалните потребности, включително необходимостта от устен превод. Това може да включва намаляване до минимум на продължителността на разпита, позволяване на почивки и евентуално провеждане на разпита за повече от една сесия. Броят на разпитите е ограничен до необходимия минимум за целите на наказателното разследване. Ако са необходими няколко разпита, те се провеждат от един и същ специалист.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

- Предоставяне на информация
- Право на устен и писмен превод
- Адаптирани процедури при разследвания и съдебни производства, включващи деца; провеждане на разпитите, при необходимост, в помещения, специално проектирани или адаптирани за тази цел
- Разпитите се провеждат от или чрез специалисти, обучени за тази цел

- Ако е възможно и подходящо едни и същи лица провеждат всички разпити с деца
- Разпити на жертви на сексуално насилие, насилие, основано на пола или насилие от страна на близък роднина се извършват от лица от същия пол
- Броят на разпитите е възможно най-малък, като те се провеждат, само когато това е абсолютно необходимо и за целите на разследванията и съдебните производства
- На всички разпити на детето-жертва или, когато е уместно, на детето-свидетел, може да се прави аудио-визуален запис, и тези записи могат да бъдат използвани като доказателства в наказателно съдебно производство
- Възможност да се разпорежи детето-жертва да бъде изслушано чрез използването на подходящи комуникационни технологии
- Правото да се избягва контакт между жертва и извършител
- Обучение и инструменти
- Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето подчертава, че „Случаите на насилие – независимо дали сигналът е подаден от детето, представител или външно лице – трябва да се разследват от квалифицирани специалисти, преминали специфично за ролята им и всеотстранно обучение, като се прилага подход, основан върху правата на детето и съобразен с неговите нужди. Щателните, но съобразени с нуждите на детето процедури за разследване ще спомогнат за правилното определяне на насилието и за събирането на доказателства за административни, граждански и наказателни производства, както и за процедури за закрила на детето. Трябва да се полагат изключителни усилия и да се избягва подлагането на детето на последващи посегателства в процеса на разследването. В

края на този процес всички страни са длъжни да помолят детето да сподели своите възгледи и да им придадат значение.“ (Общ коментар на Комитета на ООН по правата на детето № 13). Освен това Комитетът заявява, че когато правата на децата са нарушени, „необходимо е държавите да отделят особено внимание на осигуряването на ефективни, чувствителни към нуждите на детето производства, които да могат да се използват от децата и техните представители.“ (Общ коментар № 5). Освен това той настоятелно призовава държавите – страни по Конвенцията „да приемат и прилагат правила и процедури в случаите на деца, жертви на физическо насилие, сексуално насилие или други престъпления, свързани с насилие, които да гарантират, че повтарянето на свидетелските показания се избягва, като се използват видеозаписи на разпитите с цел намаляване на повторното травмиране.“ (Ден за общо обсъждане на правото на детето да бъде изслушвано). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето, гл.V.G.6 и Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето, Европейската комисия, например принципи 1, 2 и 6.

Изследвания и опит: Изследванията показват, че повторните разпити могат да бъдат много травмиращи за детето и да причинят повторно травмиране. Такова „повторно травмиране“ може да има дори повредно въздействие върху детето, отколкото самото насилие. Следователно е необходимо да се вземат специални мерки, за да се гарантира, че на децата се осигуряват възможности да дават показания в емоционално и физически безопасна и благоприятна среда, за да се предотврати повторното травмиране и да се осигури успешно наказателно разследване и съдебен процес. Изследванията показват също така, че повторните разпити, проведени от хора, които не са специално обучени да провеждат такива, могат да изкривят описанието на събитията, направено от детето, като задават

насочващи въпроси, които имат вредно въздействие върху наказателното разследване. Следователно трябва да се предприемат мерки, за да се гарантира, че разпитът отговаря на правилата за събиране на доказателства и зачита правата на защитата, така че събраните доказателства да са годни в съда.⁵⁵

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Практика и протоколи, основани на доказателства

- За всички разпити и проучвателни интервюта се използват протоколи, основани на доказателства, като напр. NICHD или NCAC; „Наръчник за Интервюиране: Протокол на Националния Институт за Детско Здраве и Човешко Развитие“ <http://nichdprotocol.com/bulgarian.pdf> или „Протокола на Националния детски застъпнически център“ <https://www.chicagocac.org/wp-content/uploads/2015/10/EFI-Protocol.pdf>
- Провеждащите разпита лица се обучават да използват практики и протоколи, основани на доказателства;
- Доказателствата, събрани от провеждащите разпитите лица, се признават за валидни в съда.

⁵⁵ Изследванията, за които става въпрос тук са документираны в няколко публикации, включващи — но не само: Henry, Jim (1997 г.). Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002 г.). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. *National Institute for Trauma and Loss in Children, Volume 2, Number 2, Fall 2002*; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (eds) (2002 г.). *Children's Testimony: A Handbook of Psychological Research and Forensic Practice*. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, юли 2002 г.; Jansson, Helene, Rath-je, Pia and Gade Hansen, Søren (2015 г.). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. *Sexological Clinic at PCK Copenhagen, Center for Sexual Abuse, Rigshospitalet Copenhagen and the National Council for Children, Denmark*.

- Специализиран персонал

Разпитите и проучвателните интервюта се провеждат само от специализиран персонал;

- Персоналът получава редовно обучение за провеждане на разпити;
- Персоналът получава редовни насоки, супервизия и консултиране, включително чрез партньорски проверки (Вж. също стандарт 9).

Място и правене на запис

- В център Барнахус има специални стаи за провеждане на разпити и интервюта, които са адаптирани за деца;
- Стаите за провеждане на разпити и интервюта са оборудвани с камери и аудио система, която позволява висококачествен запис и наблюдение на разпита на живо;
- На всички разпити се прави видео и аудио запис;
- Записите на разпитите се съхраняват на сигурно място с ограничен достъп.

Мултидисциплинарно и междуинституционално присъствие

- Разпитът обикновено се извършва от един специалист, като съответните други специалисти го наблюдават от друга стая;
- На разположение е оборудване за наблюдение на разпита на живо на екран в друга стая;
- На разположение е съответно оборудване, което позволява на наблюдателите, ако е необходимо, да комуникират директно с провеждащия разпита чрез слушалка;
- Провеждащите разпити лица трябва да бъдат обучени как да използват преводач по време на разпит;
- Провеждащото разпита лице обяснява ролята на преводача на детето и на самия преводач. Провеждащият разпита дава

препоръка дали преводачът да бъде свързан чрез дистанционна връзка или да присъства в стаята за провеждане на разпита, както и как да е разположен в тази стая. Преводът се проверява от втори преводач, за да се гарантира точност;

- Проучвателни интервюта с непридружени и търсеци убежище деца се наблюдават от съответните имиграционни органи, законния представител на детето и други подходящи специалисти;
- Контролен списък насочва наблюдаващите и гарантира, че всички те са наясно със своите роли и отговорности;
- Семействата и лицата, полагащи грижа, които не са насилници са приели съвета да не присъстват на разпита.

Съобразен с детето

- Броят на разпитите е ограничен до абсолютния минимум, необходим за наказателното разследване;
- Ако са необходими няколко разпита, те се провеждат от един и същ специалист;
- Разпитът е съобразен със ситуацията и характерните особености на лицето от гледна точка на възраст, развитие, езиково, когнитивно и социално равнище, културна среда, емоционално състояние;
- Разглеждат се и се удовлетворяват специалните потребности;
- Предлага се устен превод, ако е необходимо.

Зачитане на правото на обвиняемия на справедлив съдебен процес и на равни процесуални възможности:

- На адвоката на защитата се дава възможност да разпита детето след съобщаването за насилие/престъпление, например чрез втори разпит на детето;
- Ако се иска втори разпит, той се ограничава до допълнителни въпроси и не включва повторение на въпроси от първия разпит;
- Ако се иска втори разпит, той се извършва от същия специалист, който е провел първия разпит;
- Обвиняемият извършител няма достъп до помещенията на Барнахус, но му е позволено да наблюдава разпита чрез аудио-видео връзка.

„Очакват децата да отговарят на някои неудобни въпроси като ги задават с официален тон, което кара децата да се чувстват неловко и ги затруднява да отговорят“ — 15-годишно момиче, жертва, сексуално насилие

„Хората, които провеждат разпитите. Мисля, че те са най-важни — трябва да бъдат спокойни и любезни. Това е основното.“ — 16-годишно момче, жертва, домашно насилие

„Не трябва да мъчат детето да разказва случилото се толкова много пъти... Много е мъчително... Да разкаже само веднъж, мисля, например... направо на психолога, който да каже на следовател, да каже на някого, и тогава да предадат всички показания на съдията, а детето не трябва да се призовава повторно. А в най-лошия случай [детето трябва да каже] на съдията... но не в съдебната зала.“ 14-годишно момиче, жертва, сексуално насилие

„За мен беше неприятно, че трябва да разкажа няколко пъти какво се е случило — полицаи, следователи, предварително разследване, може би, не знам точно какви бяха, но беше неприятно, че трябваше да разказвам едно и също нещо повече от веднъж.“ — 16-годишно момче, жертва и свидетел, сексуално насилие⁵⁶

---

⁵⁶ Цитати от: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (Правосъдие, съобразено с интересите на детето — гледните точки и опитът на децата и специалистите) (FRA – Агенция на Европейския съюз за основните права, февруари 2017 г.) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

Стандарт 7: Медицински преглед

Каква е същността на стандарта?

7.1 Оценка: Медицинските оценки и/или съдебно-медицинските прегледи се извършват обичайно в център Барнахус от специализиран персонал⁵⁷.

7.2 Терапия: Терапията се провежда в център Барнахус (освен когато спешни или сложни случаи изискват специална интервенция в болнична обстановка, в рамките на извънболничната или болничната помощ).

7.3 Персонал: Медицинският преглед се извършва от специализиран персонал, който е обучен да разпознава признаци на физическо, сексуално и емоционално насилие, както и на negliжиране на дете.

7.4 Преглед на случая и планиране: Медицинският персонал присъства на срещите за преглед и планиране на случая при необходимост.

7.5 Информация и участие на детето: Децата и семейството/лицата, които полагат грижа получават подходяща информация относно наличната и необходима терапия и могат да повлияят за насрочването, мястото и организацията на интервенциите.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Европейски правни разпоредби:

- Надлежно отчитане на мнението на детето
- Предоставяне на информация

- Право на устен и писмен превод
- Предоставяне на помощ и подкрепа
- Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници.
- Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти
- (Съдебно-) Медицинските прегледи са сведени до минимално необходимите.

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето подчертава, че на детето и на обгрижващите лица/членовете на семейството, които не са насилници, трябва да се предоставят различни видове подкрепа за жертви, включително медицински, социални и правни услуги и услуги за психичното здраве. Комитетът също така насърчава и последващи и дългосрочни интервенции. Решенията за предоставяне на подкрепа за жертвите следва да се вземат при прилагане на основан на участие подход и не трябва да има неоснователно забавяне. Специално внимание трябва да се обърне на търсенето и надлежното отчитане на мнението на детето (Общ коментар № 13 на Комитета). Освен това Комитетът поставя акцент върху мерките за подпомагане на физическото и психическото възстановяване на преживели насилие деца, включително медицинските услуги. Медицинският преглед, лечението и потенциалното насочване към специализирано лечение трябва да съставляват неразделна част от услугите, предлагани от център Барнахус, за да се гарантира правото на жертвите на здраве, като същевременно се осигурят и доказателства, получени в рамките на криминалистични анализи. (Общ коментар на Комитета № 13). Вж. също Насоки на Съвета на Европа относно здравните грижи, съобразени с интересите на детето (2011) гл. IV.19

Изследвания и опит: Възможно е при едно дете да има едновременно няколко форми на насилие и negliжиране, някои от

---

⁵⁷ Съдебно-медицинският преглед може да бъде описан като преглед, при който се търсят наранявания и се вземат проби, които могат да бъдат използвани като доказателство в полицейско разследване или в съда.

които могат лесно да бъдат пропуснати без медицински преглед. В тази връзка медицинският преглед на всяко дете увеличава диагностичната точност във всеки конкретен случай.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Оценка

- Медицинските оценки и/или съдебно-медицинските прегледи се извършват обичайно в център Барнахус.

Терапия

- Терапията се провежда в център Барнахус, когато е уместно; център Барнахус осъществява връзка с местна болница за насочване на съответните случаи за по-нататъшна оценка и лечение, включително спешни или сложни случаи, изискващи специална интервенция в болнична обстановка, в рамките на извънболничната или болничната помощ, както и с болниците, които насочват към услугата бъдещите притеснения случаи.

Персонал

- Медицинската оценка и терапията в център Барнахус се извършва от педиатър, гинеколог, съдебен лекар или

специално обучена по темата „насилие и negliжиране на деца“ медицинска сестра — в зависимост от потребностите на детето;

- Персоналът е компетентен да изготвя фотодокументация за нараняванията и уврежданията по тялото на жертвата;
- Персоналът има достъп и умения за използване на оборудване за осъществяване на адаптиран за деца общ и генитален преглед на детето в център Барнахус (напр. видео-колпоскоп за изследване на сексуално насилие и висококачествен фотоапарат — за физическо насилие). Ако центърът не разполага с такова оборудване, детето се насочва към услуга, която може да извърши прегледа без забавяне.

Преглед на случая и планиране

- Медицинският персонал присъства на срещата за преглед и планиране на случая при първоначалната оценка и на следващите срещи за преглед на случая, при необходимост.

Информация и участие на детето

- Децата и лицата, които полагат грижа за тях получават подходяща информация за прегледа и наличното лечение;
- Център Барнахус търси и надлежно отчита мнението на детето относно прегледа и лечението.

Стандарт 8: Терапевтични услуги

Каква е същността на стандарта?

8.1 Оценка и терапия⁵⁸: На децата, жертви и свидетели, които са насочени към център Барнахус се осигурява оценка и терапия.

8.2 Персонал: Услугите и терапията на психичното здраве се предоставят от професионалисти със специализация и експертен опит в тази сфера.

8.3 Информация и участие на детето: Децата и семейството/ лица, които полагат грижа получават подходяща информация относно наличната терапия и могат да повлияят за насрочването, мястото и организацията на интервенциите.

8.4 Кризисна интервенция: Център Барнахус има ясна организационна структура и постоянен персонал, който предлага помощ чрез кризисна интервенция за деца и членове на семейството/ лицата, които полагат грижа, когато е необходимо.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Задължения, съгласно международни и европейски правни разпоредби: член 39 от Конвенцията на ООН за правата на детето изисква от държавите-страни да предприемат „всички необходими мерки за подпомагане на физическото и психическото възстановяване и социална реинтеграция на дете, жертва на всякаква форма на липса на грижи, експлоатация или злоупотреба, [...]“

Европейски правни разпоредби:

- Надлежно отчитане на мнението на детето

- Предоставяне на информация
- Право на устен и писмен превод
- Предоставяне на помощ и подкрепа
- Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници
- Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето подчертава, че на детето и на обгрижващите лица/членовете на семейството, които не са насилници, трябва да се предоставят различни видове подкрепа за жертви, включително медицински, социални и правни услуги и услуги за психичното здраве. Комитетът също така насърчава и последващи и дългосрочни интервенции. Решенията за предоставяне на подкрепа за жертвите следва да се вземат при прилагане на основан на участие подход и не трябва да има неоснователно забавяне. Специално внимание трябва да се обърне на търсенето и надлежното отчитане на мнението на детето (Общ коментар № 13 на Комитета). Комитетът потвърждава също така, че терапията „е една от множеството услуги, необходими за „подпомагане на физическото и психическото възстановяване и социална реинтеграция“ на преживели насилие деца“. Съгласно член 39 от КООНПД, такава терапия трябва да се извършва „ в среда, благоприятстваща укрепването на здравето, самоуважението и достойнството на детето“. Специално внимание трябва да се обърне на търсенето и надлежното отчитане на мнението на детето. Комитетът също така подчертава, че услугите трябва да включват семействата, които не са насилници (Общ коментар на № 13 на Комитета). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2011 г.) гл. V.Ж; Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.) гл. IV.Б, V.E.1-3 и;

---

⁵⁸ Процесът на определяне на нуждите и изготвяне на план за терапия може да варира, в зависимост от специфичните характеристики на разглеждания случай.

Дискусионен документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето, принципи 1 и 6.

Изследвания и опит: Ефективната терапия, прилагана на детето, а при необходимост и на членовете на семейството/лицата, полагащи грижа, които не са насилници, може да сведе до минимум отрицателното социално и емоционално въздействие на травмата върху детето и неговото развитие. Избягването на неоснователно забавяне е от основно значение за осигуряване на ефективна терапия, и нуждаещите се от терапия деца и членове на семейството/лицата, които полагат грижа, които не са насилници, трябва да получат възможно най-бързо терапевтични услуги/услуги за психично здраве.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Оценка и терапия

- Оценката на психичното здраве в център Барнахус се извършва въз основа на валидирани инструменти и въпросници, които служат като основа за разработване на съобразен с травмата план за терапия, основан на доказателства;
- Терапията е адаптирана към индивидуалните характеристики на детето, включително възраст, развитие, езиково, когнитивно и социално ниво, културна среда, емоционално състояние;
- Първата официална терапевтична сесия започва възможно най-скоро след разпита, за да се избегне „контаминацията“ на разказа на детето, като същевременно се избягва и неоснователното забавяне. Ако са необходими спешни

интервенции, се предлага терапия, съобразена се потребностите на съдебното производство⁵⁹;

- Ако е необходимо, на децата се предлага краткосрочна и дългосрочна терапия. Ако центърът Барнахус не предлага дългосрочна терапия, детето се насочва към друга услуга за терапия/психично здраве, която предлага дългосрочна терапия;
- Желанието на жертвата да сътрудничи в разследването, наказателното преследване или съдебния процес никога не се поставя като условие за провеждането на оценка и терапия.

Персонал

- Членовете на персонала, предоставящи услуги за психично здраве са получили специализирано обучение по оценка и терапия на деца, жертви и свидетели на насилие;
- Членовете на персонала имат достъп до редовни възможности за обучение; насочване, супервизия и консултиране.

Информация и участие на детето

- На децата и родителите/лицата, полагащи грижа, които не са насилници, се предоставя информация за терапията, която може да им бъде предложена;
- На децата и родителите/лицата, поддържащи грижа, които не са насилници се осигурява възможност да повлияят на плана за терапия, вкл. за насрочването, мястото и организацията му;
- Информацията и терапията се предоставят на език, който децата и семейството/лицата, полагащи грижа разбират;

---

⁵⁹ Това може да се случи напр. когато съдебното производство все още продължава и детето е призовано като свидетел, което се изисква в някои европейски държави.

- Полагат се специални усилия, за да се гарантира, че подкрепата за жертвите отговаря на специалните потребности, включително и на децата с увреждания.

Кризисна интервенция

- Център Барнахус има ясна организационна структура и постоянен, обучен персонал за оказване на кризисна подкрепа;
- Кризисна подкрепа в център Барнахус се предлага на всички нуждаещи се деца и членове на семейството/ лицата, полагащи грижа, които не са насилници.

Стандарт 9: Изграждане на капацитет

Каква е същността на стандарта?

9.1 Обучение на специалисти: На членовете на екипа на център Барнахус и другите включени структури се осигурява редовно обучение в техните специфични области на компетентност, което включва и съвместно обучение по междусекторните въпроси.

9.2 Насоки, супервизия, консултиране: Членовете на екипа на център Барнахус имат редовен достъп до насоки, супервизия, консултиране и партньорски проверки, както по отношение на отделните случаи, така и по отношение на професионалното и лично емоционално натоварване, предизвикателствата и етичните дилеми при работа с деца, жертви и свидетели на насилие.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Задължения, съгласно международни и европейски правни разпоредби: Член 39 от Конвенцията на ООН за правата на детето (КООНПД) изисква от държавите — страни по Конвенцията, да предприемат „всички необходими мерки за подпомагане на физическото и психическото възстановяване и социална реинтеграция на дете, жертва на всякаква форма на липса на грижи, експлоатация или злоупотреба [...]“

Европейски правни разпоредби:

- Разпитите се провеждат от или чрез специалисти, обучени за тази цел
- Предоставяне на помощ и подкрепа
- Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето подчертава широкообхватните образователни мерки, включително относно ориентирания към правата на детето подход към член 19 на КООНПД. На специалистите трябва да бъде осигурено „първоначално и постоянно — общо и специално за ролите — обучение (включително междусекторно при необходимост)“. Комитетът също така отбелязва, че „специалистите, които работят в системата за закрила на децата, трябва да бъдат обучени в областта на междуинституционалното взаимодействие и протоколите за съвместна работа.“ (Общ коментар на Комитета № 13). Вж. също Насоки на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето (2011 г.); Препоръка на Съвета на Европа относно социални услуги, подходящи за деца и семейства (2011 г.) и Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето.

Изследвания и опит: В настоящия документ специализираният и обучен персонал се изтъква като ключов показател за различните стандарти. Продължаващото обучение на специалистите, свързани с център Барнахус, е от съществено значение за осигуряване на квалифициран персонал и висок стандарт на предлаганите услуги. Съвместното обучение може да подобри мултидисциплинарната и междуинституционалната съвместна работа в екип, например чрез изграждане на общо разбиране и консенсус, както и по-добро разбиране на ролите и отговорностите на съответните структури. За да се гарантира професионална етика, висококачествени мерки за интервенция, и за да се защити екипа от професионално прегаряне, е наложително той да има редовен достъп както индивидуално, така и групово до насоки, супервизия, консултиране и партньорска проверка.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Обучение на специалисти

- Съществува ясен план за развитие на компетентностите и продължаващо обучение на персонала, работещ с деца в център Барнахус⁶⁰;
- Членовете на екипа на център Барнахус имат индивидуални планове за обучение, които се изпълняват в пълен обем и редовно се актуализират;
- На членовете на междуинституционалния екип се осигуряват редовни съвместни дейности за обучение и изграждане на капацитет, напр. по междусекторни и мултидисциплинарни въпроси, съобразно специфичните им потребности.

Насоки, супервизия, консултиране

- Членовете на екипа на център Барнахус имат достъп както до индивидуални, така и до групови насоки, супервизия и професионална подкрепа;
- Членовете на екипа на Барнахус имат достъп до индивидуално и групово консултиране, свързано с отделни случаи, както и за преодоляване на професионалното и лично емоционално натоварване, предизвикателствата и етичните дилеми при работа с деца, жертви и свидетели на насилие.

---

⁶⁰ Обучението може да включва – но не само – развитие на детето; разбиране на явлението „насилие и negliжиране на детето“; провеждане на разпити; адаптиран към детето, чувствителен към травмата подход за провеждане на клинични и съдебно-медицински оценки; предоставяне на различни форми на терапия, фокусирана върху травмата и основана на доказателства; разбиране на правния контекст и изисквания; определяне на рисковите фактори и подкрепа на семействата в риск с цел превенция на повторното травмиране; подкрепа за родителите, които не са насилници.

Стандарт 10: Превенция: Обмен на информация, повишаване на осведомеността и дейности за изграждане на компетенции на външни специалисти

Каква е същността на стандарта?

10.1 Събиране на данни, споделяне на информация и повишаване на осведомеността: Събират се агрегирани и детайлизирани (статистически) данни, които се споделят със съответните заинтересовани страни, включително с лицата, отговорни за вземането на решения, с академичните среди, специалистите по закрила на детето и широката общественост с цел повишаване на осведомеността относно насилието над децата и ролята на мерките в рамките на мултидисциплинарното и междуинституционално взаимодействие, улесняване на изследванията и в подкрепа на законодателството, политиката и процедурите, основани на доказателства.

10.2 Дейности за изграждане на компетенции на външни специалисти: Център Барнахус предлага целенасочени действия за повишаване на компетентността и познанията сред специалистите, работещи за и с деца, например чрез организиране на учебни посещения, информационни срещи, лекции и изготвяне на писмени материали.

Защо трябва да се спазва този стандарт?

Задължения, съгласно международни и европейски правни разпоредби: член 39 от Конвенцията на ООН за правата на детето

(КООНПД) изисква от държавите — страни по Конвенцията, да предприемат „всички необходими мерки за подпомагане на физическото и психическото възстановяване и социална реинтеграция на дете, жертва на всякаква форма на липса на грижи, експлоатация или злоупотреба [...]“

Европейски правни разпоредби:

- Необходими мерки за защита на личната неприкосновеност, самоличността и образите на децата-жертви и за предотвратяване на публичното разпространение на всякаква информация, която би могла да доведе до тяхното идентифициране
- Обучение и инструменти
- Данни и наблюдение
- Повишаване на осведомеността
- Превенция

Насоки: Комитетът на ООН по правата на детето насърчава откритата дискусия относно насилието, включително ангажирането на медиите и гражданското общество. Освен това държавите — страни по КООНПД следва да създадат „комплексна и надеждна национална система за събиране на данни, за да се обезпечи системното наблюдение и оценяване на системите (анализ на въздействието), услугите, програмите и резултатите“. Услугите за деца, жертви и свидетели на насилие могат съществено да допринесат за събирането на данни. (Общ коментар на Комитета № 13). Вж. също Дискусионния документ на ЕК, предлагащ 10 принципа за интегрирани системи за закрила на детето, включително принципи 3, 5, 6, 9

Изследвания и опит: Работа с външни специалисти и с общността, която може да включва обмен на общи и специфични данни, статистически данни и информация за насилието над деца и предоставяне на информация за подходяща превенция и реакция,

може да послужи като важна мярка за превенция. Дейности за повишаване на осведомеността и изграждане на компетентности у външни специалисти могат да спомогнат за повишаване на обществената осведоменост и подкрепа, да повишат компетенциите на специалистите и да засилят подкрепата за мултидисциплинарна и междуинституционална реакция сред лицата, вземащи решения и законодателите. Работата с медиите може да бъде важен инструмент за достигане до и информирание на по-широка аудитория. В цялата работа с медиите трябва да се прилагат достатъчно гаранции за защита на самоличността и интереса на детето.

Примери за показатели и/или доказателства, че стандартът се спазва

Предпазване на детето

- В контекста на цялата информационна работа се предприемат мерки за предпазване на децата и за защита на неприкосновеността на личния им живот и данни, включително безопасно съхранение и ограничен достъп до данните;
- Съществуват и се прилагат етични насоки при работата с медиите;
- Въведени са насоки за подходящо, уместно и етично участие на център Барнахус в повишаването на осведомеността, изграждането на компетентности и приноса към кампании, проучвания, изследвания, консултации, които се прилагат последователно;
- Персоналът на център Барнахус е запознат и е преминал обучение по съответните етични насоки.

Повишаване на осведомеността и изграждане на компетенции

- Център Барнахус организира учебни посещения за специалисти, вземащи решения лица, академичните среди, медиите и други заинтересовани страни;
- Център Барнахус предлага лекции, обучения, семинари за специалисти и студенти;
- Център Барнахус има принос в публичните кампании, когато е подходящо.

Събиране на данни и изследвания

- Въведена е система за събиране на детайлизирани данни и тя се използва систематично за събиране на съответните детайлизирани данни;
- Център Барнахус допринася за изследвания, проучвания, обзори и консултации, като отчита етичните съображения.

Медии

- Работата с медиите с цел подпомагане на превенцията и повишаване на осведомеността на обществеността е официален аспект от функцията на услугата и е отразена в длъжностните характеристики на съответните служители;
- Съответните членове на персонала на център Барнахус получават възможност за обучение за работа с медиите.

Обвързване на разпоредбите, правните задължения и европейските стандарти за център Барнахус: Общ преглед

Таблицата на следващите страници показва връзката между европейските стандарти за център Барнахус и основните задължения, изложени в три европейски правни инструмента: Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (Конвенцията от Ланзароте), Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография (Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца) и Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления (Директива за правата на жертвите).

Първата колона на таблицата (Практически/оперативен стандарт) посочва европейските стандарти за център Барнахус.

Втората колона посочва правните задължения, които се отнасят в най-голяма степен до съответния стандарт. Правните задължения произтичат от рамката на правните задължения по проект PROMISE. Рамката е разработена в Сборника със законодателни актове и насоки по проект PROMISE⁶¹ за определяне на основните задължения към жертвите на престъпления и тяхното участие в наказателното производство. Тази рамка е използвана за създаване на профили на

61 O'Donnell, Rebecca (2017 г.) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

всеки от съответните закони от гледна точка на тези ключови задължения.

Третата колона на таблицата („Правни инструменти“) посочва конкретните членове от трите европейски правни инструмента, посочени по-горе, които се отнасят до съответните задължения. Тази колона прави препратки към съображенията в тези правни инструменти, които осигуряват важни тълкувателни указания относно правните задължения.

Научете повече

Пълният текст на съображенията и членовете от съответните правни инструменти може да се намерят в пълната версия⁶² на настоящия документ или в Сборника със законодателни актове и насоки по проект PROMISE⁶³.

62 Lind Haldorsson, Olivia (2017 г.) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

63 O'Donnell, Rebecca (2017 г.) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
1.1. Най-добрия интерес на детето	Гарантирането на най-добрия интерес е първостепенно съображение при изпълнение на задълженията, предвидени в директивите	Директива за правата на жертвите: съображение 14, чл. 1.2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 2, 6, 30, чл. 18.1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 30.1	Позовавания на съображенията и членовете, които се отнасят до общите задължения за гарантиране на най-добрия интерес на детето. Вж. стандарти 1.2, 1.3, 4-10 за конкретните правни задължения, свързани с конкретна практика.
1.2. Правото на детето да бъде изслушвано и да получи информация	Надлежно отчитане на мнението на детето	Директива за правата на жертвите: съображение 14, 42, чл. 1. 2; 10.1 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 14.1,31.1	Вж. също стандарт 6. Разпити, във връзка с правото на изслушване при наказателни разследвания. Вж. също стандарт 7 и 8.
	Предоставяне на информация	Директива за правата на жертвите: съображение 21, 26, 30, 31, чл. 1.1.; 3; 4; 6 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1 а, б, 31.2, 31.6	Вж. също стандарт 6, 7 и 8.
	Право на устен и писмен превод	Директива за правата на жертвите: съображение 34, 36, чл. 5.2-3; 7.1-7.8 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.6.	Вж. също стандарт 6 и 8. Член 31.6 от Конвенцията от Ланзароте е включен тук, поради връзката с изискването информацията да се осигурява на език, който детето може да разбере.
	Възможност да се разпорежи изслушване на детето с използване на подходящи комуникационни технологии	Директива за правата на жертвите: чл. 23.3 (а) (б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.5 (б) Конвенцията от Ланзароте: чл. 36.2 б	Вж. също стандарт 6.
1.3. Избягване на неоснователно забавяне	Без необосновано забавяне между съобщаването на фактите и провеждането на интервютата	Директива за правата на жертвите: чл. 20. (а) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 (а) Конвенцията от Ланзароте: чл. 30.3, чл. 35.1.а.	Съображения и членове, при които има конкретно позоваване, свързано с предотвратяване на необосновано забавяне.

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
	Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници	Директива за правата на жертвите: чл. 22.1	Вж. също стандарт 5, 7
	Предоставяне на информация	Директива за правата на жертвите: чл. 4.1, 6.1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31. 2	Вж. също стандарт 1.2
	Предоставяне на помощ и подкрепа	Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 18.2, 18.3	Вж. също стандарт 8
2. Мултидисциплинарно и междуинституционално взаимодействие в център Барнахус	Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие	Директива за правата на жертвите: съображение 38, 62, чл. 26. 1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 10.1, 10.3, 11.1	Вж. също Конвенцията от Ланзароте членове 5.3 и 15 относно превантивните мерки и член 38.1 а-в относно международното сътрудничество.
3. Целева група	Недискриминация	Директива за правата на жертвите: съображение 9, 10, 15, 19, 66, чл. 1; 22.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 2	Съображенията и членовете, посочени тук предвиждат общо задължение за гарантиране, че всички деца имат равни права и достъп до правосъдие и помощ.
	Разпоредби относно откриването на жертвите, включително специални разпоредби, които определят децата като жертва на престъпление, като например разпоредба за оценка на възрастта, членове на семейството	Директива за правата на жертвите: съображение 19, чл. 1; 2.1, 17, 24.2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 18.2, 18.3, 19.5 Конвенцията от Ланзароте: чл. 3 а, 11.2, 14.4, 34.2, 35.3	Тези членове се отнасят пряко до разпитите, междуинституционално планиране и управлението на случай, медицинските преглед и терапевтична помощ.
4. Дружелюбна към детето среда	Интервютата се провеждат в помещения, проектирани или адаптирани за тази цел	Директива за правата на жертвите: чл. 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1.6	Вж. също стандарт 6.
	Право на избягване на контакт между жертва и извършител	Директива за правата на жертвите: чл. 19 1.-2 Директива относно борбата със сексуалното	Вж. също Конвенцията от Ланзароте, чл. 31.1. Вж. също стандарт 6.

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
		насилие над деца: съображение 30	
5. Междуинституционално управление на случай	Гарантиране, че най-добрият интерес е първостепенно съображение при прилагането на задълженията съгласно директивите	Директива за правата на жертвите: чл. 1 (в) 2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 18.1, 19.2 Конвенцията от Ланзароте: чл. 30.1	Във всички действия по планиране и управление на случай на междуинституционалния екип най-добрият интерес на детето трябва да бъде основно съображение.
	Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници	Директива за правата на жертвите: съображение 9, 55, 56, 58, чл. 22.1-7 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3	Тези съображения и членове се отнасят до ролята на междуинституционалния екип за провеждане на индивидуалните оценки и разработването на планове.
	Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие	Директива за правата на жертвите: съображение 62, чл. 26. 1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 10.1	Вж. също Конвенцията от Ланзароте, член 38.1 а-в относно международното сътрудничество.
	Разпоредби относно т. нар. „кръг на доверие“	Директива за правата на жертвите: съображение 18 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30, чл. 19.1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 14.1	Съображенията и членовете се отнасят до ролята на междуинституционалния екип да гарантира, че децата са защитени от понататъшно насилие.
6. Разпити	Предоставяне на информация	Директива за правата на жертвите: съображение 21, 26, 30, 31, чл. 1.1.; 3.1-3; 4.1-2; 6 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1, 31.2	Вж. също стандарт 1.2
	Право на устен и писмен превод	Директива за правата на жертвите: чл. 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Конвенцията от Ланзароте: 31.6	Вж. също стандарт 1.2., член 31.6 от Конвенцията от Ланзароте е включен тук поради посочването, че информацията, се предоставя на език, който детето разбира
	Адаптирани процедури при разследвания и съдебни производства, включващи деца	Директива за правата на жертвите: съображение 58, 59, 66, чл. 1.1, 18, 23. 1. Конвенцията от Ланзароте: чл. 30.1-4, 31.1	Вж. също стандарт 1.1-1.3. Стандарт 1.3 включва правното задължение да се осигури да няма необосновано забавяне между

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
			съобщаването на фактите и разпитите.
	Провеждане на разпитите, при необходимост, в помещения, специално проектирани или адаптирани за тази цел	Директива за правата на жертвите: чл. 23.2 (б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1 (б)	Вж. също стандарт 4.
	Разпитите се провеждат от или чрез специалисти, обучени за тази цел	Директива за правата на жертвите: чл. 23.2 (б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 (в) Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1 (в)	Вж. също Обучение и инструменти по-долу.
	Ако е възможно и подходящо едни и същи лица провеждат всички разпити с деца	Директива за правата на жертвите: чл. 23.2 (в) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 (г) Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1 (г)	
	Разпити на жертви на сексуално насилие, насилие, основано на пола или насилие от страна на близък роднина се извършват от лица от същия пол	Директива за правата на жертвите: чл. 23.2 (г)	
	Броят на разпитите е възможно най-малък, като те се провеждат, само когато това е абсолютно необходимо и за целите на разследванията и съдебните производства	Директива за правата на жертвите: чл. 20(б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 (д) Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1 (д)	
	На всички разпити на детето-жертва или, когато е уместно, на детето-свидетел, може да се прави аудио-визуален запис, и тези записи могат да бъдат използвани като доказателства в наказателно съдебно	Директива за правата на жертвите: чл. 24. 1 (а) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.4 4	Вж. също стандарт 1.2.

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
	производство	Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.2	
	Възможност да се разпорежи детето-жертва да бъде изслушано чрез използването на подходящи комуникационни технологии	Директива за правата на жертвите: съображение 58, чл. 23.3 (а) (б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.5 (б) Конвенцията от Ланзароте: чл. 36.2 б	Вж. също стандарт 1.2.
	Правото да се избягва контакт между жертва и извършител	Директива за правата на жертвите: съображение 58, чл. 19 1.-2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1	Вж. също стандарт 4.
	Обучение и инструменти	Директива за правата на жертвите: съображение 61, 63, чл. 25 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30 А Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2, 35.1 (в), 36.1	Вж. също стандарт 9.
	Мултидисциплинарен характер/координация/взаимодействие	Директива за правата на жертвите: съображение 38, 62, чл. 26. 1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 10.1.	Вж. също стандарт 5.
7. Медицински преглед	Надлежно отчитане на мнението на детето	Директива за правата на жертвите: чл. 1. 2; 10.1 и 10.2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 14.1	Вж. също стандарт 1.2.
	Предоставяне на информация	Директива за правата на жертвите: чл. 1.1.; 3; 4; 6 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1, 31.6	Вж. също стандарт 1.2.

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
	Право на устен и писмен превод	Директива за правата на жертвите: чл. 5.2-3; 7.1-7.8 Конвенцията от Ланзароте: 31.6	Вж. също стандарт 1.2. член 31.6 от Конвенцията от Ланзароте е включен тук поради посочването, че информацията, се предоставя на език, който детето разбира
	Предоставяне на помощ и подкрепа	Директива за правата на жертвите: съображение 38, чл. 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 31, чл. 18.1 Конвенцията от Ланзароте: чл. 14.1	
	Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници	Директива за правата на жертвите: съображение 9, 55, 56, чл. 22. 1, 22.4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3	Вж. също стандарт 5.
	Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти	Директива за правата на жертвите: чл. 25.4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 36 Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2	Вж. също стандарт 9.
	НАКАЗАТЕЛНО РАЗСЛЕДВАНЕ: (Съдебно-) Медицинските прегледи са сведени до минимално необходимите.	Директива за правата на жертвите: чл. 20 (в) (г)	
8. Терапевтични услуги /Психично здраве	Надлежно отчитане на мнението на детето	Директива за правата на жертвите: чл. 1. 2; 10.1 и 10.2 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3 Конвенцията от Ланзароте: чл. 14.1	Вж. също стандарт 1.2.
	Предоставяне на информация	Директива за правата на жертвите: чл. 1.1.; 3; 4; 6 Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1, 31.6	

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
	Право на устен и писмен превод	Директива за правата на жертвите: чл. 5.2-3; 7.1-7.8 Конвенцията от Ланзароте: 31.6	Вж. също стандарт 1.2. член 31.6 от Конвенцията от Ланзароте е включен тук поради посочването, че информацията, се предоставя на език, който детето разбира
	Предоставяне на помощ и подкрепа	Директива за правата на жертвите: чл. 1.1, 8. 1-5, 9, 17, 25. 4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 31, чл. 18.2, 18.3, 19.1-19.5 Конвенцията от Ланзароте: чл. 11.1, чл. 14.1, 14.4	Вж. също Конвенцията от Ланзароте, чл. 38.1 б относно международното сътрудничество
	Индивидуална оценка на обстоятелствата на всяко дете и потребностите на членовете на семейството, които не са насилници	Директива за правата на жертвите: съображение 9, 55, 56, 56, чл. 22.1, 22.4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: 19.3	Вж. също стандарт 5.
	Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти	Директива за правата на жертвите: съображение 66, чл. 25.4 Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30, 36 Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2	Вж. също стандарт 9.
9. Изграждане на капацитет	Разпитите се провеждат от или чрез специалисти, обучени за тази цел	Директива за правата на жертвите: чл. 23.2 (б) Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.3 (в) Конвенцията от Ланзароте: чл. 35.1 (в)	Вж. също стандарт 6.
	Предоставяне на помощ и подкрепа	Директива за правата на жертвите: съображение 66, чл. 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2	Вж. също стандарт 7 и 8.

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
	Участие на обучени специалисти в психосоциалната оценка, разпита и физическите прегледи/Обучение и инструменти	<p>Директива за правата на жертвите: съображение 61, 62, 66, чл. 25</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30, 36, чл. 20.3 (в)</p> <p>Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2, 35.1 (в) , 36.1</p>	Вж. също стандарт 6, 7 и 8.
10. Превенция: Обмен на информация и дейности за изграждане на компетенции на външни специалисти	Необходими мерки за защита на личната неприкосновеност, самоличността и образите на децата-жертви и за предотвратяване на публичното разпространение на всякаква информация, която би могла да доведе до тяхното идентифициране	<p>Директива за правата на жертвите: чл. 21. 1-2</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: чл. 20.6</p> <p>Конвенцията от Ланзароте: чл. 31.1 (д)</p>	Това правно задължение е основополагащо в цялата работа на услугата; правните инструменти обаче се фокусират върху него главно в контекста на съдебното производство.
	Обучение и инструменти	<p>Директива за правата на жертвите: съображение 61, 62, чл. 25, 26.1</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 30, 36, чл. 23.1, 23.3</p> <p>Конвенцията от Ланзароте: чл. 5.1, 5.2, 35.1 (в), 36.1, 38</p>	член 26.1 от Директива за правата на жертвите и член 38 от Конвенцията от Ланзароте са включени тук поради връзката им с обмена на най-добри практики в контекста на международното сътрудничество
	Данни и наблюдение	<p>Директива за правата на жертвите: съображение 62, 64</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 44</p> <p>Конвенцията от Ланзароте: чл. 10.2 (б)</p>	Може да представлява интерес да се разгледа Конвенцията от Ланзароте, глава X, която се фокусира върху механизмите за наблюдение на равнище Съвет на Европа.
	Повишаване на осведомеността	<p>Директива за правата на жертвите: съображение 62, чл. 26.2</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 34, 45, чл. 23.1- 23.3</p>	

БАРНАХУС — СТАНДАРТ	СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ	ОБЯСНИТЕЛЕН КОМЕНТАР
		Конвенцията от Ланзароте: чл. 5, 6 и 8	
	Превенция	<p>Директива за правата на жертвите: чл. 26.1, 26.2</p> <p>Директива относно борбата със сексуалното насилие над деца: съображение 34, 37, 45, чл. 22, 23.1-3</p> <p>Конвенцията от Ланзароте: чл. 4, 5.3, 7, 15, 16, 17, 38.</p>	<p>Вж. също Конвенцията от Ланзароте, членове 10.1, 10.3, които са насочени към взаимодействието за превенция на сексуалното насилие и експлоатация. Чл. 6.1 от Директива за правата на жертвите и чл. 38 от Конвенцията от Ланзароте са включени тук поради връзката им с обмена на най-добри практики в контекста на международното сътрудничество</p>

PROMISE

PROJECT SERIES

Серията публикации по проект PROMISE могат да бъдат намерени тук:
www.childrenatrisk.eu/promise

Стандарти за качество на център „Барнахус“

Ръководство за мултидисциплинарна и междуинституционална работа при случаи на деца, жертви или свидетели на насилие

Подобряване на чувствително то към децата правосъдие

История на успеха на модела Барнахус и неговото приложение в Европа

PROMISE: Правен компендиум и насоки

Инструмент за проследяване на проект PROMISE

Насърчаване на прогреса на център „Барнахус“ в Европа

Ръководство за застъпничество

ози документ е създаден със финансовата подкрепа на Европейския съюз по програма „Права, равенство и гражданство“ (2014-2020). Тази публикация отразява единствено гледната точка на авторите и при никакви обстоятелства не може да се приеме, че отразява официалното становище на Европейската комисия.

Тази публикация е преведена на български език от Институт по социални дейности и практики в рамките на проект "PROMISE 2" с финансовата подкрепа на Европейския съюз.

